Zbierka súdnych rozhodnutí

ROZSUDOK VŠEOBECNÉHO SÚDU (štvrtá komora)

zo 16. septembra 2013 *

„Hospodárska súťaž — Kartely — Belgický, nemecký, francúzsky, taliansky, holandský a rakúsky trh s kúpeľňovými doplnkami a príslušenstvom — Rozhodnutie, ktorým sa konštatuje porušenie článku 101 ZFEÚ a článku 53 Dohody o EHP — Koordinácia zvyšovania cien a výmena citlivých obchodných informácií — Skreslenie hospodárskej súťaže — Dôkaz — Stanovenie výšky pokuty — Spolupráca počas správneho konania — Oznámenie o spolupráci z roku 2002 — Oslobodenie od pokút — Zníženie pokuty — Značná pridaná hodnota — Usmernenia k metóde stanovovania pokút z roku 2006 — Zásada zákazu retroaktivity“

Vo veci T-380/10,

Wabco Europe, so sídlom v Bruseli (Belgicko),

Wabco Austria GesmbH, so sídlom vo Viedni (Rakúsko),

Trane Inc., so sídlom v Piscataway, New Jersey (Spojené štáty),

Ideal Standard Italia Srl, so sídlom v Miláne (Taliansko),

Ideal Standard GmbH, so sídlom v Bonne (Nemecko),

v zastúpení: S. Völcker, F. Louis, A. Israel, N. Niejahr, advokáti, C. O’Daly, E. Batchelor, solicitors, a F. Carlin, barrister,

žalobkyne,

proti

Európskej komisii, v zastúpení: F. Castillo de la Torre, F. Ronkes Agerbeek a G. Koleva, splnomocnení zástupcovia,

žalovanej,

ktorej predmetom je návrh na zrušenie rozhodnutia Komisie K(2010) 4185 v konečnom znení z 23. júna 2010 týkajúceho sa konania podľa článku 101 ZFEÚ a článku 53 Dohody o EHP (vec COMP/39.092 – Kúpeľňové doplnky a príslušenstvo) v rozsahu, v akom sa týka žalobkýň, a zníženie pokút, ktoré im boli uložené,

VŠEOBECNÝ SÚD (štvrtá komora),

v zložení: predsedníčka komory I. Pelikánová, sudcovia K. Jürimäe (spravodajkyňa) a M. van der Woude,

* Jazyk konania: angličtina.

tajomník: S. Spyropoulos, referentka,

so zreteľom na písomnú časť konania a po pojednávaní z 27. marca 2012,

vyhlásil tento

Rozsudok

Okolnosti predchádzajúce sporu

1 Rozhodnutím K(2010) 4185 v konečnom znení z 23. júna 2010 týkajúcom sa konania podľa článku 101 ZFEÚ a článku 53 Dohody o EHP (vec COMP/39.092 – Kúpeľňové doplnky a príslušenstvo) (ďalej len „napadnuté rozhodnutie“) konštatovala Európska komisia existenciu porušenia článku 101 ods. 1 ZFEÚ a článku 53 Dohody o Európskom hospodárskom priestore (EHP) v odvetví kúpeľňových doplnkov a príslušenstva. Toto porušenie, na ktorom sa podieľalo 17 podnikov, prebiehalo počas rôznych časových úsekov v období od 16. októbra 1992 do 9. novembra 2004 v podobe súboru protisúťažných dohôd a zosúladených postupov na územiach Belgicka, Nemecka, Francúzska, Talianska, Holandska a Rakúska (odôvodnenia 2 a 3 a článok 1 napadnutého rozhodnutia).

2 Presnejšie, Komisia v napadnutom rozhodnutí uviedla, že konštatované porušenie spočívalo, po prvé, v koordinácii ročného zvyšovania cien a iných poplatkov týmito výrobcami kúpeľňových doplnkov a príslušenstva v rámci pravidelných zasadnutí v rôznych vnútroštátnych profesijných združeniach, po druhé, v určovaní a koordinácii zvyšovania cien pri príležitosti osobitných udalostí, ako zvýšenie cien surovín, zavedenie eura, ako aj zavedenie mýtneho a, po tretie, v prezradení a vo výmene citlivých obchodných informácií (odôvodnenia 152 až 163 napadnutého rozhodnutia). Komisia okrem iného konštatovala, že stanovovanie cien v oblasti kúpeľňových doplnkov a príslušenstva sa uskutočňovalo v ročnom cykle. V rámci neho výrobcovia stanovovali cenníky, ktoré vo všeobecnosti zostávali účinné počas jedného roka a slúžili ako základ pre obchodné vzťahy s veľkoodberateľmi (odôvodnenia 152 až 163 napadnutého rozhodnutia).

3 Výrobkami dotknutými napadnutým rozhodnutím sú kúpeľňové doplnky a príslušenstvo patriace do jednej z troch podskupín týchto výrobkov: vodovodné batérie, sprchové kúty a príslušenstvo, ako aj keramika (ďalej len „tri podskupiny výrobkov“) (odôvodnenia 5 a 6 napadnutého rozhodnutia).

4 American Standard Inc., ktorá sa v roku 2007 stala Trane Inc., je americkou skupinou, ktorá vyrába a uvádza na trh výrobky z keramiky a vodovodné batérie pod značkou Ideal Standard. Európske činnosti tejto skupiny v tejto oblasti prevzala od 29. októbra 2001 spoločnosť American Standard Europe BVBA, ktorá sa v roku 2007 stala Wabco Europe. Táto spoločnosť bola jediným vlastníkom dcérskych spoločností vykonávajúcich činnosť v šiestich členských štátoch Európskej únie, konkrétne po prvé Ideal Standard GmbH a Ideal-Standard Produktions-GmbH v Nemecku, po druhé Ideal Standard SAS vo Francúzsku, po tretie Ideal Standard Italia Srl v Taliansku, po štvrté od roku 2001 Metaalwarenfabriek Venlo BV, ktorá sa v roku 2005 stala Ideal Standard Nederland BV Europe v Holandsku, po piate Wabco Austria GesmbH, predanej v roku 2007 spoločnosti Ideal Standard GmbH, v Rakúsku, a po šieste dcérskej spoločnosti tejto poslednej uvedenej spoločnosti v Belgicku (odôvodnenia 21 až 26 a 1043 až 1049 napadnutého rozhodnutia).

5 Wabco Europe, Wabco Austria, Trane, Ideal Standard Italia a Ideal Standard sa ďalej spoločne označujú ako „žalobkyne“.

6 Dňa 15. júla 2004 spoločnosť Masco Corp. a jej dcérske spoločnosti, vrátane Hansgrohe AG, ktorá vyrába vodovodné batérie, a Hüppe GmbH, ktorá vyrába sprchové kúty, informovali Komisiu o existencii kartelu v odvetví kúpeľňových doplnkov a príslušenstva a požiadali o oslobodenie od

pokút podľa oznámenia Komisie o oslobodení od pokút a znížení pokút v prípadoch kartelov (Ú. v. ES C 45, 2002, s. 3; Mim. vyd. 08/002, s.155, ďalej len „oznámenie o spolupráci z roku 2002“) alebo, v prípade zamietnutia, o zníženie ich výšky. Dňa 2. marca 2005 prijala Komisia podmienečné rozhodnutie o oslobodení od pokuty v prospech Masco v súlade s odsekom 8 písm. a) a odsekom 15 oznámenia o spolupráci z roku 2002 (odôvodnenia 126 až 128 napadnutého rozhodnutia).

7 V dňoch 9. a 10. novembra 2004 Komisia na základe článku 20 ods. 4 nariadenia Rady (ES) č. 1/2003 zo 16. decembra 2002 o vykonávaní pravidiel hospodárskej súťaže stanovených v článkoch [101 ZFEÚ] a [102 ZFEÚ] (Ú. v. ES L 1, 2003, s. 1; Mim. vyd. 08/002, s. 205) uskutočnila neohlásené kontroly v priestoroch viacerých spoločností a vnútroštátnych profesijných združení vykonávajúcich činnosť v odvetví kúpeľňových doplnkov a príslušenstva (odôvodnenie 129 napadnutého rozhodnutia).

8 V dňoch 15. a 19. novembra 2004 Grohe Beteiligungs GmbH a jej dcérske spoločnosti (ďalej len „Grohe“), ako aj žalobkyne, požiadali o oslobodenie od pokút na základe oznámenia o spolupráci z roku 2002, alebo v prípade nevyhovenia o zníženie ich výšky (odôvodnenia 131 a 132 napadnutého rozhodnutia).

9 Od 15. novembra 2005 do 16. mája 2006 Komisia zaslala žiadosti o informácie v súlade s článkom 18 ods. 2 nariadenia č. 1/2003 viacerým spoločnostiam a združeniam vykonávajúcim činnosť v odvetví kúpeľňových doplnkov a príslušenstva, vrátane žalobkýň (odôvodnenie 133 napadnutého rozhodnutia).

10 V dňoch 17. a 19. januára 2006 Roca SARL, ako aj Hansa Metallwerke AG a jej dcérske spoločnosti, požiadali o oslobodenie od pokút v zmysle oznámenia o spolupráci z roku 2002 a v prípade nevyhovenia o zníženie ich výšky. Dňa 20. januára 2006 Aloys Dornbracht GmbH & Co KG Armaturenfabrik (ďalej len „Dornbracht“) požiadala o priznanie takéhoto oslobodenia od pokút a v prípade nevyhovenia o zníženie ich výšky.

11 Dňa 26. marca 2007 Komisia prijala oznámenie o výhradách, ktoré bolo oznámené žalobkyniam (odôvodnenie 139 napadnutého rozhodnutia).

12 Od 12. do 14. novembra 2007 sa uskutočnilo vypočutie, ktorého sa zúčastnili žalobkyne (odôvodnenie 143 napadnutého rozhodnutia).

13 Dňa 9. júla 2009 Komisia zaslala určitým spoločnostiam, vrátane žalobkýň, list opisujúci skutkový stav, v ktorom ich upozornila na určité dôkazy, z ktorých zamýšľala vychádzať pri prijatí konečného rozhodnutia (odôvodnenia 147 a 148 napadnutého rozhodnutia).

14 Od 19. júna 2009 do 8. marca 2010 Komisia zaslala viacerým spoločnostiam vrátane žalobkýň žiadosti o dodatočné informácie podľa článku 18 nariadenia č. 1/2003 (odôvodnenia 149 až 151 napadnutého rozhodnutia).

15 Dňa 23. júna 2010 Komisia prijala napadnuté rozhodnutie.

16 V napadnutom rozhodnutí Komisia rozhodla, po prvé, že postupy opísané v bode 2 vyššie boli súčasťou celkového plánu s cieľom obmedziť hospodársku súťaž medzi adresátmi uvedeného rozhodnutia a vyznačovali sa jediným a komplexným porušením, ktoré sa vzťahovalo na tri podskupiny výrobkov uvedené v bode 3 vyššie, a ktoré zahŕňalo územia Belgicka, Nemecka, Francúzska, Talianska, Holandska a Rakúska (odôvodnenia 778 a 793 napadnutého rozhodnutia) (ďalej len „konštatované porušenie“). V tomto ohľade predovšetkým zdôraznila skutočnosť, že uvedené postupy sa uskutočnili podľa opakovaného modelu, ktorý bol rovnaký vo všetkých šiestich členských štátoch, na ktoré sa vzťahovalo prešetrovanie Komisie (odôvodnenia 778 a 793 napadnutého rozhodnutia). Taktiež poukázala na existenciu vnútroštátnych profesijných združení týkajúcich sa všetkých troch podskupín výrobkov, ktoré nazvala „koordinačnými subjektmi“, na existenciu vnútroštátnych profesijných združení pozostávajúcich z členov, ktorých činnosť sa týkala minimálne dvoch z týchto troch

podskupín výrobkov, ktoré nazvala „viacvýrobkové združenia“, ako aj na existenciu špecializovaných združení pozostávajúcich z členov, ktorých činnosť sa týkala jednej z týchto troch podskupín výrobkov (odôvodnenia 796 a 798 napadnutého rozhodnutia). Napokon konštatovala prítomnosť hlavnej skupiny podnikov, ktoré pôsobili v rámci kartelu v rôznych členských štátoch a v rámci koordinačných subjektov a viacvýrobkových združení (odôvodnenia 796 a 797 napadnutého rozhodnutia).

17 Pokiaľ ide konkrétne o žalobkyne, Komisia sa domnievala, že sa podieľali porušení týkajúcom sa keramiky a vodovodných batérií počas viacerých období od 15. marca 1993 do 9. novembra 2004 v Belgicku, Nemecku, Francúzsku, Taliansku a Rakúsku. Naproti tomu Komisia uviedla, že ich nemohla považovať za zodpovedné za porušenie, ktoré nastalo v Holandsku, keďže porušenie na tomto území skončilo v roku 1999, pričom dcérsku spoločnosť, ktorá sa na ňom podieľala, nadobudli až roku 2001. Komisia dospela k záveru o podieľaní sa žalobkýň na jedinom porušení v rozsahu, v akom mohli odôvodnene predpokladať, že pred rokom 2001 sa uskutočnili protisúťažné činnosti (odôvodnenia 853 až 856 napadnutého rozhodnutia).

18 Po druhé, pokiaľ ide o výpočet výšky pokuty uloženej každému podniku, Komisia vychádzala z usmernení k metóde stanovovania pokút uložených podľa článku 23 ods. 2 písm. a) nariadenia č. 1/2003 (Ú. v. EÚ C 210, 2006, s. 2, ďalej len „usmernenia z roku 2006“) (odôvodnenie 1184 napadnutého rozhodnutia).

19 V článku 1 napadnutého rozhodnutia Komisia vymenúva podniky, ktorým ukladá sankcie za porušenie článku 101 ZFEÚ a článku 53 dohody o EHP od 1. januára 1994, z dôvodu ich účasti na karteli v odvetví kúpeľňových doplnkov a príslušenstva v Belgicku, Nemecku, Francúzsku, Taliansku, Holandsku a Rakúsku v rôznych obdobiach od 16. októbra 1992 do 9. novembra 2004.

20 Pokiaľ ide o žalobkyne, článok 1 ods. 1 body 3 až 5 napadnutého rozhodnutia znie:

„1. Nasledujúce podniky porušili článok 101 [ZFEÚ] a od 1. januára 1994 aj článok 53 dohody o EHP tým, že počas uvedených období sa zúčastňovali pokračujúcej dohody alebo zosúladených postupov v odvetví kúpeľňových doplnkov a príslušenstva na území Nemecka, Rakúska, Talianska, Francúzska, Belgicka a Holandska:

…

(3) Trane… od 15. marca 1993 do 9. novembra 2004.

(4) W[abco] Europe… od 29. októbra 2001 do 9. novembra 2004 a W[abco] Austria… od 21. júla 1994 do 9. novembra 2004. Ideal Standard… od 19. marca 2003 do 9. novembra 2004, Ideal Standard Produktions… od 30. októbra 2001 do 9. novembra 2004, Ideal Standard [SAS] od 10. decembra 2002 do 9. novembra 2004, Ideal Standard Italia… od 15. marca 1993 do 9. novembra 2004.

(5) Ideal Standard Nederland… od 30. novembra 1994 do 31. decembra 1999.“ [*neoficiálny preklad*]

21 V článku 2 napadnutého rozhodnutia Komisia ukladá dotknutým podnikom pokuty. Najvyššia pokuta bola uložená žalobkyniam a dosiahla 326 091 196 eur. Pokiaľ ide o žalobkyne, článok 2 ods. 3 uvedeného rozhodnutia znie:

„Za porušenie uvedené v článku 1 sa ukladajú tieto pokuty:

a) EUR 259 066 294 podniku Trane…;

b) EUR 44 995 552… spoločne a nerozdielne podnikom W[abco] Europe… a Trane…;

c) EUR 1 519 000… spoločne a nerozdielne podnikom W[abco] Austria…, W[abco] Europe… a Trane…;

d) EUR 0… spoločne a nerozdielne podnikom Ideal Standard [SAS], W[abco] Europe… a Trane…;

e) EUR 12 323 430… spoločne a nerozdielne podnikom Ideal Standard Italia…, W[abco] Europe… a Trane…;

f) EUR 5 575 920… spoločne a nerozdielne podnikom Ideal Standard…, W[abco] Europe… a Trane…;

g) EUR 0… spoločne a nerozdielne podnikom Ideal Standard Produktions…, W[abco] Europe… a Trane…;

h) EUR 2 611 000… spoločne a nerozdielne podnikom W[abco] Austria… a Trane…;

i) EUR 0 podniku Ideal Standard Nederland…“ [*neoficiálny preklad*]

Konanie a návrhy účastníkov konania

22 Návrhom podaným do kancelárie Všeobecného súdu z 8. septembra 2010 podali žalobkyne žalobu, na základe ktorej sa začalo toto konanie. Podaním do kancelárie Všeobecného súdu v ten istý deň žalobkyne požiadali, aby bola vec prejednaná v skrátenom súdnom konaní podľa článku 76a Rokovacieho poriadku Všeobecného súdu.

23 Rozhodnutím z 19. októbra 2010 Všeobecný súd (štvrtá komora) zamietol návrh žalobkýň, aby bola vec prejednaná v skrátenom konaní podľa článku 76a rokovacieho poriadku.

24 Na základe správy sudcu spravodajcu Všeobecný súd (štvrtá komora) rozhodol o otvorení ústnej časti konania a v rámci opatrení na zabezpečenie priebehu konania upravených v článku 64 rokovacieho poriadku vyzval účastníkov konania, aby písomne odpovedali na viaceré otázky. Účastníci konania tejto požiadavke vyhoveli v stanovenej lehote.

25 Prednesy účastníkov konania a ich odpovede na otázky, ktoré im Všeobecný súd položil, boli vypočuté počas pojednávania 27. marca 2012.

26 Žalobkyne navrhujú, aby Všeobecný súd:

— čiastočne zrušil článok 2 ods. 3 napadnutého rozhodnutia v rozsahu, v akom im boli uložené pokuty, a v nevyhnutnej miere aj článok 1 ods. 1 body 3 a 4 uvedeného rozhodnutia,

— znížil sumu pokuty, ktorá im bola uložená,

— zaviazal Komisiu na náhradu trov konania.

27 Komisia navrhuje, aby Všeobecný súd:

— zamietol žalobu,

— zaviazal žalobkyne na náhradu trov konania.

Právny stav

28 Na úvod treba pripomenúť, že súdna kontrola, ktorú vykonáva súd Únie pokiaľ ide o rozhodnutia prijaté Komisiou na postihovanie porušení práva hospodárskej súťaže, spočíva v preskúmaní zákonnosti uvedenom v článku 263 ZFEÚ, ktoré je doplnené, ak mu je predložený návrh v tomto zmysle, neobmedzenou právomocou priznanou tomuto súdu v zmysle článku 31 nariadenia č. 1/2003 v súlade s článkom 261 ZFEÚ (pozri v tomto zmysle rozsudok Súdneho dvora z 8. decembra 2011, Chalkor/Komisia, C-386/10 P, Zb. s. I-13085, body 53, 63 a 64). Táto právomoc oprávňuje súd, aby nad rámec jednoduchého preskúmania zákonnosti sankcie nahradil posúdenie Komisie svojím vlastným posúdením a v dôsledku toho prípadne zrušil, znížil alebo zvýšil uloženú pokutu alebo penále (pozri rozsudok Súdneho dvora z 8. decembra 2011, KME a i./Komisia, C-272/09 P, Zb. s. I-12789, bod 103 a tam citovanú judikatúru; pozri v tomto zmysle rozsudok Všeobecného súdu z 5. októbra 2011, Romana Tabacchi/Komisia, T-11/06, Zb. s. II-6681, bod 265).

29 Vzhľadom na judikatúru uvedenú v predchádzajúcom bode treba ako prvé preskúmať, v rámci preskúmania zákonnosti napadnutého rozhodnutia, návrhy žalobkýň v súvislosti so zrušením článkov 1 a 2 napadnutého rozhodnutia v rozsahu, v akom sa ich tieto články týkajú, a ako druhé ich návrhy, aby Všeobecný súd uplatnil svoju neobmedzenú právomoc a zmenil sumy pokút, ktoré im uložila Komisia, tak, že ich zníži.

A – *O návrhoch predložených ako hlavné, na čiastočné zrušenie napadnutého rozhodnutia*

30 Na podporu svojej žaloby o zrušenie žalobkyne uvádzajú štyri žalobné dôvody. Prvý dôvod je založený na pochybení pri výpočte pokuty, ktoré vyplýva zo zohľadnenia ich tržieb z predaja keramiky v Taliansku. Druhý dôvod je založený na skutočnosti, že Komisia pri výpočte sumy pokuty nezohľadnila skutočnosť, že podľa bodu 23 písm. b) poslednej vety oznámenia o spolupráci z roku 2002 im priznala čiastočné oslobodenie od pokút za porušenia, ku ktorým došlo v Belgicku a vo Francúzsku. Tretí dôvod je založený na skutočnosti, že Komisia mala podľa nich dospieť k záveru, že ako prvé jej poskytli dôkazy so značnou pridanou hodnotou v zmysle oznámenia o spolupráci z roku 2002, v dôsledku čoho mali údajne získať zníženie súm ich pokút o 50 % a nie o 30 %. Svojím štvrtým dôvodom tvrdia, že Komisia porušila zásadu zákazu retroaktivity tým, že na skutkový stav veci uplatnila usmernenia z roku 2006.

1. *O prvom žalobnom dôvode založenom na pochybení pri výpočte pokuty vyplývajúcom zo zohľadnenia tržieb žalobkýň z predaja keramiky na talianskom trhu*

31 Žalobkyne v podstate tvrdia, že Komisia z právneho hľadiska dostatočne nepreukázala existenciu porušenia, o ktoré ide, v rozsahu, v akom sa týka keramiky predanej na talianskom trhu za dobu 11 rokov a 7 mesiacov, t. j. od 15. marca 1993 do 9. novembra 2004, a o to viac ani ich podieľanie sa na uvedenom porušení. V tejto súvislosti pripomínajú, že Komisia sa v odôvodnení 1140 napadnutého rozhodnutia zaviazala počítať sumu pokuty uloženej každému podniku iba v závislosti od charakteristických vlastností porušenia, ktorého sa dopustili, t. j. vzhľadom na územie a podskupiny dotknutých výrobkov, a skutočnú dĺžku trvania ich podieľaní sa na uvedenom porušení. Celková suma pokuty, ktorá im bola uložená, by preto podľa nich mala byť znížená o 75 %, teda o takmer 248 miliónov eur.

32 Komisia s týmto tvrdením nesúhlasí.

33 Treba preto preskúmať, či Komisia z právneho hľadiska dostatočne preukázala podieľanie sa žalobkýň na porušení týkajúcom sa keramiky predanej na talianskom trhu, ktoré trvalo od 15. marca 1993 do 9. novembra 2004.

a) Pripomenutie judikatúry týkajúcej sa existencie a dôkazu porušenia článku 101 ods. 1 ZFEÚ

34 V prvom rade pokiaľ ide o samotnú existenciu kartelu, treba pripomenúť, že podľa článku 101 ods. 1 ES sú nezlučiteľné s vnútorným trhom, a teda zakázané, všetky dohody medzi podnikateľmi, rozhodnutia združení podnikateľov a zosúladené postupy, ktoré môžu ovplyvniť obchod medzi členskými štátmi a ktoré majú za cieľ alebo účinok vylučovanie, obmedzovanie alebo skresľovanie hospodárskej súťaže v rámci vnútorného trhu.

35 Na to, aby išlo o dohodu v zmysle článku 101 ods. 1 ES, stačí, aby predmetné podniky vyjadrili svoju spoločnú vôľu správať sa na trhu určitým spôsobom (rozsudky Súdu prvého stupňa zo 17. decembra 1991, Hercules Chemicals/Komisia, T-7/89, Zb. s. II-1711, bod 256, a z 20. marca 2002, HFB Holding a i./Komisia, T-9/99, Zb. s. II-1487, bod 199).

36 Možno konštatovať, že dohoda v zmysle článku 101 ods. 1 ES je uzatvorená, pokiaľ existuje zhoda vôle týkajúca sa samotnej zásady obmedzenia hospodárskej súťaže, aj keď konkrétne prvky zamýšľaného obmedzenia sú ešte predmetom rokovaní (pozri v tomto zmysle rozsudok HFB Holding a i./Komisia, už citovaný v bode 35 vyššie, body 151 až 157 a 206).

37 Pojem zosúladený postup predstavuje formu spolupráce medzi podnikmi, ktorá bez toho, aby podniky dospeli k uskutočneniu dohody v pravom zmysle slova, vedome nahrádza riziká hospodárskej súťaže praktickou spoluprácou medzi nimi (rozsudky Súdneho dvora z 8. júla 1999, Komisia/Anic Partecipazioni, C-49/92 P, Zb. s. I-4125, bod 115, a Hüls/Komisia, C-199/92 P, Zb. s. I-4287, bod 158).

38 V tejto súvislosti článok 101 ods. 1 ES bráni akémukoľvek priamemu alebo nepriamemu nadviazaniu kontaktov medzi hospodárskymi subjektmi, ktoré môže buď ovplyvniť správanie skutočného alebo potenciálneho konkurenta na trhu, alebo odhaliť takému konkurentovi správanie, ktoré sa tieto subjekty rozhodli samy dodržiavať na trhu alebo ktoré zamýšľajú dodržiavať, pokiaľ je cieľom alebo účinkom týchto kontaktov obmedzenie hospodárskej súťaže (pozri v tomto zmysle rozsudok Komisia/Anic Partecipazioni, už citovaný v bode 37 vyššie, body 116 a 117).

39 Výmena informácií je v rozpore s pravidlami hospodárskej súťaže, pokiaľ znižuje alebo odstraňuje stupeň neistoty o fungovaní dotknutého trhu, čo vedie k obmedzeniu hospodárskej súťaže medzi podnikmi (pozri v tomto zmysle rozsudok Súdneho dvora z 2. októbra 2003, Thyssen Stahl/Komisia, C-194/99 P, Zb. s. I-10821, bod 81 a tam citovanú judikatúru).

40 Sprístupnenie citlivých informácií totiž odstraňuje neistotu týkajúcu sa budúceho správania konkurenta a ovplyvňuje tak priamo alebo nepriamo stratégiu príjemcu týchto informácií (pozri v tomto zmysle rozsudok Súdneho dvora z 23. novembra 2006, Asnef-Equifax a Administración del Estado, C-238/05, Zb. s. I-11125, bod 51 a tam citovanú judikatúru). Každý hospodársky subjekt teda musí samostatne určovať politiku, ktorú chce uskutočňovať na vnútornom trhu, a podmienky, ktoré chce zaistiť svojim zákazníkom (pozri rozsudok Thyssen Stahl/Komisia, už citovaný v bode 39 vyššie, bod 82 a tam citovanú judikatúru).

41 Hoci je pravda, že táto požiadavka na samostatnosť nevylučuje právo hospodárskych subjektov rozumne sa prispôsobiť zistenému alebo očakávanému správaniu ich konkurentov, je však jasne v rozpore s akýmkoľvek nadviazaním priamych alebo nepriamych kontaktov medzi takýmito subjektmi, ktorých cieľom alebo účinkom je dosiahnutie takých podmienok hospodárskej súťaže, ktoré nezodpovedajú bežným trhovým podmienkam vzhľadom na povahu výrobkov alebo poskytovaných služieb, význam a počet podnikov a objem tohto trhu (pozri rozsudok Thyssen Stahl/Komisia, už citovaný v bode 39 vyššie, bod 83 a tam citovanú judikatúru).

42 Pokiaľ ide v druhom rade o hodnotenie dôkazov o porušení článku 101 ods. 1 ZFEÚ, treba pripomenúť, že podľa ustálenej judikatúry je Komisia povinná preukázať porušenia, ktoré konštatuje, a zaobstarať dôkazy, ktorými môže z právneho hľadiska dostatočne preukázať existenciu skutočností zakladajúcich

porušenie (pozri v tomto zmysle rozsudky Súdneho dvora zo 17. decembra 1998, Baustahlgewebe/Komisia, C-185/95 P, Zb. s. I-8417, bod 58, a Komisia/Anic Partecipazioni, už citovaný v bode 37 vyššie, bod 86).

43 Navyše ak súd Únie rozhoduje o návrhu na zrušenie rozhodnutia Komisie konštatujúceho existenciu porušenia pravidiel hospodárskej súťaže a ukladajúceho pokutu osobám, ktorým je určené, preskúmava výlučne zákonnosť napadnutého aktu a preto nemôže svojím vlastným posúdením nahradiť posúdenie Komisie (pozri v tomto zmysle rozsudok Súdu prvého stupňa z 8. júla 2004, JFE Engineering a i./Komisia, T-67/00, T-68/00, T-71/00 a T-78/00, Zb. s. II-2501, bod 174).

44 Postavenie súdu, ktorému bola predložený návrh na zrušenie smerujúci proti rozhodnutiu Komisie, v ktorom sa konštatuje existencia porušenia pravidiel hospodárskej súťaže a ktoré ukladá pokuty osobám, ktorým je určené, spočíva v posúdení, či dôkazy, o ktoré sa Komisia vo svojom rozhodnutí opiera, sú dostatočné na preukázanie existencie vytýkaného porušenia (pozri v tomto zmysle rozsudok Súdu prvého stupňa z 20. apríla 1999, Limburgse Vinyl Maatschappij a i./Komisia, nazvaný „PVC II“, T-305/94 až T-307/94, T-313/94 až T-316/94, T-318/94, T-325/94, T-328/94, T-329/94 a T-335/94, Zb. s. II-931, bod 891).

45 Ak má súd pochybnosť, musí mať z tejto pochybnosti prospech podnik, ktorému je určené rozhodnutie konštatujúce porušenie (pozri v tomto zmysle rozsudok Súdneho dvora zo 14. februára 1978, United Brands a United Brands Continentaal/Komisia, 27/76, Zb. s. 207, bod 265). Všeobecný súd preto nemôže dospieť k záveru, že Komisia z právneho hľadiska dostatočne preukázala existenciu daného porušenia, ak jeho pochybnosť v tejto súvislosti naďalej trvá (pozri v tomto zmysle rozsudok JFE Engineering a i./Komisia, už citovaný v bode 43 vyššie, bod 177).

46 V tejto poslednej uvedenej situácii je totiž nevyhnutné vychádzať z prezumpcie neviny, ako vyplýva najmä z článku 47 Charty základných práv Európskej únie, vyhlásenej 7. decembra 2000 v Nice (Ú. v. EÚ C 83, 2010, s. 1), ktorej článok 6 ods. 1 ZEÚ priznáva rovnakú právnu silu ako zmluvám (pozri v tomto zmysle rozsudok Súdneho dvora z 22. novembra 2011, KHS, C-214/10, Zb. s. I-11757, bod 37). Vzhľadom na povahu predmetných porušení, ako aj na povahu a stupeň prísnosti sankcií, ktoré sú s nimi spojené, sa zásada prezumpcie neviny uplatňuje najmä na konania týkajúce sa porušenia pravidiel hospodárskej súťaže uplatňujúcich sa na podniky, ktoré môžu viesť k uloženiu pokút alebo penále (pozri v tomto zmysle rozsudky Súdneho dvora Hüls/Komisia, už citovaný v bode 37 vyššie, body 149 a 150, a z 8. júla 1999, Montecatini/Komisia, C-235/92 P, Zb. s. I-4539, body 175 a 176; rozsudky ESĽP z 21. februára 1984, Öztürk, séria A, č. 73, a z 25. augusta 1987, Lutz, séria A, č. 123-A).

47 Je nevyhnutné, aby Komisia uviedla presné a zhodujúce sa dôkazy na podloženie pevného presvedčenia, že došlo k spáchaniu porušenia (pozri v tomto zmysle rozsudky Súdneho dvora z 31. marca 1993, Ahlström Osakeyhtiö a i./Komisia, C-89/85, C-104/85, C-114/85, C-116/85, C-117/85 a C-125/85 až C-129/85, Zb. s. I-1307, bod 127; a rozsudok Všeobecného súdu zo 6. júla 2000, Volkswagen/Komisia, T-62/98, Zb. s. II-2707, body 43 a 72).

48 Treba však zdôrazniť, že každý dôkaz predložený Komisiou nemusí nevyhnutne zodpovedať týmto kritériám vo vzťahu ku každému bodu porušenia. Postačuje, ak súbor nepriamych dôkazov, o ktoré sa inštitúcia opiera, zodpovedá v celom posúdení tejto požiadavke (pozri v tomto zmysle rozsudok PVC II, už citovaný v bode 44 vyššie, body 768 až 778, najmä bod 777, potvrdený presne v tejto otázke Súdnym dvorom, ktorý rozhodoval o odvolaní, v jeho rozsudku z 15. októbra 2002, Limburgse Vinyl Maatschappij a i./Komisia, C-238/99 P, C-244/99 P, C-245/99 P, C-247/99 P, C-250/99 P až C-252/99 P a C-254/99 P, Zb. s. I-8375, body 513 až 523).

49 Okrem toho, vzhľadom na všeobecnú známosť zákazu protisúťažných dohôd nemožno od Komisie požadovať, aby predložila písomnosti, ktoré by výslovne preukazovali nadviazanie kontaktu medzi dotknutými subjektmi. Neúplné a nesúrodé dôkazy, ktorými môže disponovať, musí byť v každom

prípade možné doplniť závermi umožňujúcimi rekonštrukciu rozhodujúcich okolností. Existenciu protisúťažného postupu alebo protisúťažnej dohody preto možno vyvodiť z určitého počtu zhodujúcich sa skutočností a nepriamych dôkazov, ktoré ako celok môžu predstavovať dôkaz o porušení pravidiel hospodárskej súťaže, pokiaľ neexistuje iné logické vysvetlenie (pozri v tomto zmysle rozsudky Súdneho dvora zo 7. januára 2004, Aalborg Portland a i./Komisia, C-204/00 P, C-205/00 P, C-211/00 P, C-213/00 P, C-217/00 P a C-219/00 P, Zb. s. I-123, body 55 až 57; a Súdu prvého stupňa z 27. septembra 2006, Dresdner Bank a i./Komisia, T-44/02 OP, T-54/02 OP, T-56/02 OP, T-60/02 OP a T-61/02 OP, Zb. s. II-3567, body 64 a 65).

50 Pokiaľ ide o dôkazy, ktoré možno uviesť na účely preukázania porušenia článku 101 ES a článku 53 Dohody o EHP, všeobecnou zásadou práva Spoločenstva je voľné hodnotenie dôkazov (pozri v tomto zmysle rozsudok Všeobecného súdu z 8. júla 2004, Dalmine/Komisia, T-50/00, Zb. s. II-2395, bod 72).

51 V dôsledku toho je prípadná neexistencia písomných dôkazov rozhodujúca len v rámci celkového posúdenia dôkaznej hodnoty súboru dôkazov predložených Komisiou. Naproti tomu sama osebe nemá za následok to, že by dotknutý podnik mohol platne spochybniť tvrdenia Komisie tým, že predloží iné vysvetlenie skutkových okolností veci. Platí to len v prípade, ak dôkazy predložené Komisiou neumožňujú jednoznačne a bez toho, aby bol potrebný ich výklad, preukázať existenciu porušenia (pozri v tomto zmysle rozsudok Súdu prvého stupňa z 12. septembra 2007, Coats Holdings a Coats/Komisia, T-36/05, neuverejnený v Zbierke, bod 74).

52 Pokiaľ ide o dôkaznú hodnotu jednotlivých dôkazov, jediným rozhodujúcim kritériom pri hodnotení predložených dôkazov je ich vierohodnosť (rozsudok Dalmine/Komisia, už citovaný v bode 50 vyššie, bod 72).

53 Okrem iného, Komisii prislúcha tiež preukázanie dĺžky trvania porušenia, keďže uvedená dĺžka trvania je podstatnou náležitosťou pojmu porušenie podľa článku 101 ods. 1 ES. V tejto súvislosti sa uplatnia zásady uvedené v bodoch 40 až 50 vyššie (pozri v tomto zmysle rozsudok Súdneho dvora z 21. septembra 2006, Nederlandse Federatieve Vereniging voor de Groothandel op Elektrotechnisch Gebied/Komisia, C-105/04 P, Zb. s. I-8725, body 95 a 96). Navyše v prípade, ak neexistujú dôkazy, ktoré môžu priamo preukázať dĺžku trvania porušenia, Komisia musí prinajmenšom uviesť dôkazy, ktoré sa vzťahujú na skutočnosti, ktoré sú dostatočne časovo blízke, aby tak bolo možné dôvodne pripustiť, že toto porušenie trvalo nepretržite medzi dvomi stanovenými dátumami (pozri rozsudok Súdu prvého stupňa zo 16. novembra 2006, Peróxidos Orgánicos/Komisia, T-120/04, Zb. s. II-4441, bod 51 a tam citovanú judikatúru).

54 Napokon, judikatúra uvedená v bodoch 35 až 53 vyššie sa analogicky uplatňuje na článok 53 ods. 1 Dohody EHP.

b) Zhrnutie úvah, ktoré viedli Komisiu k tomu, že v napadnutom rozhodnutí sankcionovala žalobkyne za ich účasť na porušení v Taliansku

55 V napadnutom rozhodnutí Komisia uviedla tri základné zistenia v súvislosti s účasťou žalobkýň na karteli týkajúcom sa keramiky v Taliansku.

56 Po prvé, od začiatku deväťdesiatych rokov 20. storočia do roku 1995 alebo 1996, ako to žalobkyne údajne pripustili v ich žiadosti o uplatnenie oznámenia o spolupráci z roku 2002, sa v Taliansku údajne zúčastnili nedovolených diskusií týkajúcich sa keramiky v rámci združenia Federceramica zloženého z výrobcov týchto výrobkov. Pokiaľ sa však tieto diskusie údajne uskutočnili pred dňom začatia porušenia, z ktorého Komisia vychádzala v napadnutom rozhodnutí pri sankcionovaní žalobkýň, t. j. pred 15. marcom 1993, Komisia zohľadnila tieto diskusie výlučne v rozsahu, v akom „odhaľovali celkovú schému správania určitých výrobcov ([žalobkýň] a Pozzi Ginori [SpA]), ktorí sa

tiež podieľali na protisúťažných postupoch uplatňovaných v rámci [viacvýrobkového profesijného združenia] Euroitalia“ od 15. marca 1993 (pozri odôvodnenie 409 napadnutého rozhodnutia a poznámky pod čiarou č. 501 až 505 uvedeného rozhodnutia).

57 Po druhé, od 15. marca 1993 do 15. októbra 2004, ktoré sú presne dňami, ktoré Komisia zohľadnila pokiaľ ide o dĺžku trvania porušenia v súvislosti s keramikou v Taliansku, sa žalobkyne údajne zúčastnili stretnutí, počas ktorých sa koordinovali zvyšovania cien vodovodných batérií a keramiky v rámci Euroitalia. Pokiaľ ide konkrétnejšie o keramiku, pravidelné zvyšovania cien, ako aj ostatné cenové prvky, ako sú najnižšie ceny a zľavy, sa údajne prerokovávali rovnakým spôsobom a na rovnakých stretnutiach ako v prípade vodovodných batérií, ako to údajne vyplýva najmä z poznámok zaznamenaných na stretnutiach Euroitalia, ktoré sa konali 9. júla 1993, 12. marca 1996, 31. januára 1997, 15. októbra 1999, 21. januára 2000 a 14. februára 2003 (pozri odôvodnenia 411 až 460 napadnutého rozhodnutia a poznámky pod čiarou č. 506 až 580 uvedeného rozhodnutia, ako aj jeho prílohy 6 a 7 týkajúce sa dátumov stretnutí Euroitalia a skupiny Michelangelo).

58 Po tretie, od 12. marca 1996 do 25. júla 2003 sa žalobkyne údajne zúčastnili stretnutí v rámci Michelangelo, na ktorých sa rovnako ako v prípade stretnutí organizovaných v rámci Euroitalia prerokovávali ceny keramiky, ako to údajne vyplýva z poznámok zaznamenaných na stretnutiach, ktoré sa konali najmä 12. mája a 20. júla 2000 (pozri odôvodnenia 411 až 460 napadnutého rozhodnutia a poznámky pod čiarou č. 506 až 580 uvedeného rozhodnutia, ako aj jeho prílohy 6 a 7 týkajúce sa dátumov stretnutí Euroitalia a Michelangelo).

c) Preskúmanie dôkazov, z ktorých vychádzala Komisia pri preukázaní porušenia týkajúceho sa keramiky v Taliansku od 15. marca 1993 do 9. novembra 2004

59 Žalobkyne tvrdia, že aj keď sa, ako priznali v správnom konaní, podieľali na porušení týkajúcom sa vodovodných batérií v Taliansku, Komisia však z toho nemohla platne vyvodiť, že sa podieľali aj na porušení týkajúcom sa keramiky na tomto území, ak neexistujú dostatočné dôkazy na preukázanie takéhoto porušenia.

60 Komisia nesúhlasí s touto argumentáciou, pričom jednak uvádza, že nespochybnenie zo strany žalobkýň v správnom konaní predstavuje dodatočný dôkaz ich účasti na porušení týkajúcom sa keramiky v Taliansku a jednak, že z právneho hľadiska dostatočne preukázala ich účasť na takomto porušení.

61 Najprv treba preskúmať, či, ako to tvrdí Komisia, žalobkyne nespochybnili svoju účasť na porušení v rozsahu, v akom sa týka keramiky, pred tým, ako sa následne preskúma, či obstarala dostatočné dôkazy na vyvodenie záveru o účasti žalobkýň na uvedenom porušení.

O spochybnení existencie porušenia týkajúceho sa keramiky v Taliansku od 15. marca 1993 do 9. novembra 2004 žalobkyňami v správnom konaní

62 Najprv treba pripomenúť, že z judikatúry vyplýva, že hoci výslovné alebo implicitné priznanie skutkovej alebo právnej okolnosti podnikom v správnom konaní pred Komisiou môže predstavovať dodatočný dôkaz pri posúdení dôvodnosti súdnej žaloby, nemôže obmedziť samotné uplatnenie práva na podanie žaloby na Všeobecný súd, ktoré má fyzická alebo právnická osobe podľa článku 263 štvrtého odseku ZFEÚ (rozsudok Súdneho dvora z 1. júla 2010, Knauf Gips/Komisia, C-407/08 P, Zb. s. I-6375, bod 90).

63 Treba preto preskúmať, či v oznámení o výhradách, na ktoré sa ako na jediné odvoláva Komisia pri podpore svojej argumentácie, uviedla, že žalobkyne sa podieľali na porušení týkajúcom sa keramiky v Taliansku, a následne, či, ako to tvrdí, žalobkyne v odpovedi na uvedené oznámenie nespochybnili túto výhradu.

64 V prvom rade treba uviesť, že v bode 256 oznámenia o výhradách Komisia dospela k záveru, že na talianskom trhu existoval medzi výrobcami kúpeľňových doplnkov a príslušenstva od roku 1990 do roku 2004 systém pravidelnej výmeny informácií o zvyšovaniach cien. Komisia dodáva, že podniky, o ktoré ide, sa stretávali „na stretnutiach Euroitalia a Michelangelo a o cenách diskutovali tiež na stretnutiach Federceramica a Anima“. V bode 257 uvedeného oznámenia Komisia spresňuje, že „výmeny cenníkov, zvyšovania cien a iné informácie o talianskom trhu“ keramiky sa uskutočňovali počas stretnutí Federceramica. V tejto súvislosti sa v poznámke pod čiarou č. 592 uvedeného oznámenia odvoláva na žiadosť predloženú žalobkyňami o zníženie sumy ich pokuty. Navyše v bode 260 uvedeného oznámenia je spresnené, že žalobkyne v tejto žiadosti tvrdili, že stretnutia, ktoré sa uskutočňovali v rámci Federceramica, boli ukončené v roku 1995 alebo 1996. V bodoch 259 a 261 až 277 uvedeného oznámenia Komisia opisuje zvyšovania cien prerokovávané na stretnutiach Euroitalia a Michelangelo.

65 Zo zistení uvedených v bode 64 vyššie vyplýva, že z oznámenia o výhradách jasne vyplýva, že Komisia sa domnievala, že v Taliansku od roku 1990 do roku 2004 existoval kartel v odvetví kúpeľňových doplnkov a príslušenstva, existenciu kartelu týkajúceho sa konkrétne keramiky však uviedla len vo vzťahu k protisúťažným diskusiám, ktoré sa uskutočnili v rámci Federceramica od roku 1990 do roku 1995 alebo 1996, ako ju o tom informovali žalobkyne vo svojej žiadosti predloženej na základe oznámenia o spolupráci z roku 2002.

66 V druhom rade na jednej strane žalobkyne v bode 138 svojich pripomienok v odpovedi na oznámenie o výhradách výslovne uviedli, že všetky tvrdenia Komisie uvedené v tomto oznámení a týkajúce sa osobitne kartelu na talianskom trhu s keramikou vychádzajú z ich žiadosti o uplatnenie oznámenia o spolupráci z roku 2002 a že ak boli tieto informácie prevzaté zo spisu, Komisia už nebude môcť sankcionovať porušenie v tomto zmysle. Z tohto dôvodu tiež poznamenávajú, že by sa im malo priznať oslobodenie od pokuty pokiaľ ide o tento kartel.

67 Na druhej strane žalobkyne v bode 3.1. svojich pripomienok v odpovedi na oznámenie o výhradách spresňujú, že všetky tvrdenia uvedené v tomto oznámení v súvislosti s koordinovaním zvyšovania cien keramiky sa týkajú stretnutí, ktoré sa uskutočnili v rámci Federceramica a že napriek skutočnosti, že uvedené oznámenie sa odvoláva na pravidelné koordinovanie zvyšovania cien v rámci Euroitalia, toto združenie nebolo miestom, kde by sa konali diskusie týkajúce sa keramiky. Žalobkyne uvádzajú, že boli jedinými výrobcami keramiky v rámci tohto združenia, ale že tam nevystupovali v tomto postavení. Spresňujú, že diskutovali o informáciách týkajúcich sa vodovodných batérií a že keramiku spomínali len „mimochodom“, spôsobom „ako sa vyvíjajú veci“ v odvetví, bez toho, aby bol predmet týchto pripomienok protisúťažný.

68 Z pripomienok predložených žalobkyňami v odpovedi na oznámenie o výhradách teda jednoznačne vyplýva na jednej strane to, že svoju účasť na karteli v odvetví keramiky v Taliansku priznali len v súvislosti s výmenou informácií, ktorá sa uskutočnila v rámci združenia Federceramica od roku 1990 do roku 1995 alebo 1996, ako o tom ony samy informovali Komisiu vo svojej žiadosti o uplatnenie oznámenia o spolupráci z roku 2002. Na druhej strane výslovne spochybnili akúkoľvek účasť na karteli týkajúcom sa keramiky v rámci Euroitalia. Okrem iného, hoci ako poznamenáva Komisia vo svojich písomnostiach, nespochybnili svoju účasť na stretnutiach Michelangelo, treba však konštatovať, že Komisia sa v bode 277 oznámenia o výhradách obmedzila na vymenovanie dátumov stretnutí Michelangelo a uvedenie ich účastníkov, pričom neuviedla presný predmet diskusií, ktoré sa tam uskutočnili, a najmä ani to, či sa tieto diskusie týkali keramiky.

69 Vzhľadom na zistenia uvedené v bodoch 64 až 68 vyššie treba konštatovať, že na rozdiel od toho, čo tvrdí Komisia, žalobkyne spochybnili svoju účasť na porušení týkajúcom sa keramiky, ku ktorému malo dôjsť v Taliansku od 15. marca 1993 do 9. novembra 2004 v rámci Euroitalia a Michelangelo. Z ich pripomienok v odpovedi na oznámenie o výhradách totiž vyplýva, že hoci pripustili svoju účasť

na porušení týkajúcom sa keramiky v rámci Federceramica od roku 1990 do roku 1995 alebo 1996, naproti tomu uviedli, že sa nepodieľali na nijakom porušení, prinajmenšom v rámci Euroitalia, týkajúcom sa keramiky na tomto území.

70 Preto tvrdenie Komisie uvedené v bode 60 vyššie, že Všeobecný súd by mal v súlade s judikatúrou uvedenou v bode 62 vyššie, zohľadniť ako „‚dodatočný dôkaz' to, že žalobkyne v správnom konaní nespochybnili kartel týkajúci sa keramiky v Taliansku, nemôže uspieť.

O dôkazoch, o ktoré sa opiera napadnuté rozhodnutie pri preukázaní existencie porušenia týkajúceho sa keramiky v Taliansku od 15. marca 1993 do 9. novembra 2004

71 Žalobkyne uvádzajú dve zásadné výhrady smerujúce k spochybneniu existencie porušenia týkajúceho sa keramiky, ku ktorému malo dôjsť v Taliansku od 15. marca 1993 do 9. novembra 2004.

72 Prvou výhradou žalobkyne tvrdia, že z diskusií, ktoré sa uskutočnili v rámci Euroitalia a Michelangelo, nie je možné vyvodiť záver o existencii kartelu. Po prvé, Komisia podľa nich nepreukázala, akým spôsobom žalobkyne skreslili hospodársku súťaž na trhu keramiky, pričom na jednej strane boli jediným výrobcom tejto podskupiny výrobkov zúčastňujúcim sa stretnutí Euroitalia, a na druhej strane boli tiež vo väčšine prípadov jediným výrobcom uvedenej podskupiny výrobkov zúčastňujúcim sa stretnutí Michelangelo. Po druhé a v každom prípade informácie týkajúce sa keramiky odovzdané v rámci stretnutí Euroitalia a Michelangelo podľa nich nemali protisúťažnú povahu.

73 Druhou výhradou žalobkyne tvrdia, že Komisia nemohla pri preukazovaní porušenia vychádzať z ich účasti na stretnutiach Federceramica. Po prvé, keďže v napadnutom rozhodnutí formálne nesankcionovala žalobkyne za toto správanie, prezumpcia neviny podľa nich zakazuje Komisii, aby na základe ich účasti vo Federceramica vyvodila záver, že sa okrem iného podieľali na porušení týkajúcom sa keramiky v rámci Euroitalia a Michelangelo. Po druhé, Komisia sa podľa nich nemohla oprieť o ich účasť na stretnutiach Federceramica pri preukazovaní porušenia v rámci Euroitalia a Michelangelo a v dôsledku toho im uložiť pokutu, keďže to je podľa nich v rozpore s bodom 23 písm. b) poslednou vetou oznámenia o spolupráci z roku 2002.

74 Komisia s týmto tvrdením nesúhlasí.

75 Najprv treba pripomenúť, že ako vyplýva zo zhrnutia úvah Komisie uvedených v napadnutom rozhodnutí (pozri body 55 až 58 vyššie), dospela k záveru, že žalobkyne sa podieľali na porušení týkajúcom sa keramiky v Taliansku z dôvodu ich účasti na stretnutiach Euroitalia a Michelangelo, nie Federceramica. Okrem toho je nesporné, že na jednej strane žalobkyne predstavovali v rámci Euroitalia od 15. marca 1993 prinajmenšom do roku 2001 jediný podnik, ktorý bol výrobcom vodovodných batérií a keramiky, zatiaľ čo osem ostatných podnikov zúčastňujúcich sa stretnutí tohto združenia vyrábalo výlučne vodovodné batérie (pozri tabuľku nachádzajúcu sa v prílohe 6 napadnutého rozhodnutia). Na druhej strane v rámci združenia Michelangelo, ktorého stretnutia sa uskutočnili od 12. marca 1996 do 25. júla 2003, sa žalobkyne zúčastnili iba siedmich stretnutí od 8. júla 1998 do 9. marca 2001, na ktorých bol tiež prítomný jeden iný výrobca keramiky, konkrétne Pozzi Ginori (pozri tabuľku nachádzajúcu sa v prílohe 7 napadnutého rozhodnutia).

76 Vzhľadom na zistenia uvedené v bode 75 vyššie treba ako prvé preskúmať, či Komisia mohla dôvodne dospieť k záveru, že žalobkyne porušili článok 101 ods. 1 ZFEÚ, hoci na jednej strane boli v rámci Euroitalia jediným výrobcom keramiky, ktorý sa zúčastnil všetkých stretnutí tohto združenia od 15. marca 1993 prinajmenšom do roku 2001 [t. j. do okamihu, keď Sanitec Europe Oy (ďalej len „Sanitec"), ktorá vlastnila Pozzi Ginori, nadobudla Grohe], a na druhej strane boli v rámci Michelangelo jediným výrobcom keramiky prítomným na stretnutiach, ktoré sa uskutočnili od 12. marca 1996 do 8. júla 1998 a od 9. marca 2001 do 25. júla 2003. Ako druhé treba preskúmať, či Komisia obstarala dostatok dôkazov o existencii porušenia týkajúceho sa keramiky, vzhľadom na

jednej strane na sedem stretnutí Michelangelo, ktorých sa žalobkyne zúčastnili a ktoré sa uskutočnili v období od 8. júla 1998 do 9. marca 2001 a na ktorých bol tiež prítomný jeden iný výrobca keramiky, konkrétne Pozzi Ginori, a na druhej strane na štyri stretnutia Euroitalia, ktoré sa uskutočnili v období od 9. marca 2001 do 15. októbra 2004, ktorých sa žalobkyne zúčastnili a na ktorých bola tiež prítomná Grohe, ktorá patrí spoločnosti Sanitec.

– O dôkaze existencie kartelu týkajúceho sa keramiky v rámci Euroitalia a Michelangelo, pokiaľ ide o stretnutia, na ktorých žalobkyne predstavovali jediný prítomný podnik, ktorý je výrobcom uvedenej keramiky

77 Treba preskúmať, či Komisia dôvodne dospela k záveru, že žalobkyne sa podieľali na dohode medzi podnikmi, ktorá mala za cieľ alebo účinok skreslenie hospodárskej súťaže na talianskom trhu keramiky v rámci Euroitalia a Michelangelo, v obdobiach, keď predstavovali jediný prítomný podnik vyrábajúci keramiku, pričom ostatné podniky boli výrobcami vodovodných batérií.

78 Z judikatúry uvedenej v bodoch 35 až 41 vyššie vyplýva, že poskytnutie citlivých obchodných informácií, ako je výmena budúcich zvýšení cien, pokiaľ sú tieto informácie určené jednému alebo viacerým konkurenčným podnikom, má protisúťažný účinok, keďže je tým zmenená samostatnosť správania dotknutých podnikov na trhu. V prípade takýchto praktík medzi konkurentmi Komisia nie je povinná preukázať ich protisúťažné účinky na dotknutom trhu, ak sú vzhľadom na právny a hospodársky rámec, v ktorom vystupujú, konkrétne spôsobilé vylučovať, obmedzovať alebo skresľovať hospodársku súťaž v rámci vnútorného trhu (pozri v tomto zmysle rozsudok Súdneho dvora zo 4. júna 2009, T-Mobile Netherlands a i., C-8/08, Zb. s. I-4529, bod 31).

79 Naproti tomu nemožno predpokladať, že by dohoda alebo zosúladený postup, ktoré pre podniky spočívajú vo výmene citlivých obchodných informácií, ktoré sa však týkajú výrobku predávaného na trhu, na ktorom si nekonkurujú, mali protisúťažný cieľ alebo účinok na uvedenom trhu. Postup, ktorý v prípade podniku vykonávajúceho činnosť na dvoch rôznych trhoch s výrobkami spočíva v tom, že svojim konkurentom prítomným na prvom trhu poskytuje citlivé obchodné informácie týkajúce sa druhého trhu, na ktorom uvedení konkurenti nie sú prítomní, v zásade nemôže mať vplyv na hospodársku súťaž odohrávajúcu sa na tomto druhom trhu.

80 V prejednávanej veci treba konštatovať, že Komisia v odpovedi na pripomienky, ktoré predložili žalobkyne k oznámeniu o výhradách, uviedla v napadnutom rozhodnutí dva dôvody na preukázanie existencie kartelu týkajúceho sa keramiky vytvoreného v rámci Euroitalia a Michelangelo, napriek skutočnosti, že boli jediným podnikom, ktorého činnosť sa týkala keramiky, zúčastňujúcim sa stretnutí týchto združení.

81 Po prvé, v poznámke pod čiarou č. 587 napadnutého rozhodnutia Komisia ako hlavný dôvod jednak poznamenáva, že informácie týkajúce sa keramiky poskytnuté žalobkyňami predstavujú citlivé obchodné informácie, keďže sa týkajú zvýšenia cien a ostatných cenových prvkov, ako sú najnižšie ceny a zľavy. Na druhej strane, vymenené informácie týkajúce sa keramiky boli podľa nej „podobné a úplne zhodné so zodpovedajúcimi odkazmi na [vodovodné batérie] použitými na rovnakých stretnutiach“. Preto podľa nej netreba „rozlišovať medzi [vodovodnými batériami a keramikou], pokiaľ ide cieľ sledovaný podnikom pri oznamovaní týchto informácií (najmä ak sa zohľadní ich detailnosť a všeobecný kontext diskusií na týchto stretnutiach)“. Komisia rozvinula túto analýzu v poznámke pod čiarou č. 1779 napadnutého rozhodnutia, pričom uviedla, že detailnosť a kontext diskusií preukazujú „bez akejkoľvek pochybnosti protisúťažné kroky žalobkýň“.

82 Treba však konštatovať, že nijaký z dôvodov uvedených v bode 81 vyššie nepreukazuje, že sporné postupy mali za cieľ alebo následok narušenie hospodárskej súťaže na trhu keramiky.

83 Komisia totiž na jednej strane neuviedla nijaké tvrdenie alebo dôkaz, ktoré by umožňovali preukázať, že v danom prípade mohla byť hospodárska súťaž na trhu keramiky ovplyvnená skutočnosťou, že žalobkyne sprístupnili výrobcom vodovodných batérií citlivé obchodné informácie.

84 Na druhej strane ani konštatovanie, že existuje podobnosť pokiaľ ide o povahu a spôsob výmeny informácií odovzdaných v rámci Euroitalia, či už ide o vodovodné batérie alebo keramiku, neumožňuje vyvodenie záveru, že poskytnutie informácií týkajúcich sa cien keramiky výrobcom vodovodných batérií narušilo hospodársku súťaž na tomto poslednom uvedenom trhu. V tejto súvislosti treba zdôrazniť, že Komisia v napadnutom rozhodnutí neuviedla, že výrobcovia vodovodných batérií poskytovali informácie, ktoré získali od konkurentov žalobkýň na trhu keramiky, v dôsledku čoho by bolo možné predpokladať alebo by sa dal konštatovať účinok na hospodársku súťaž.

85 Po druhé, v poznámke pod čiarou č. 587 napadnutého rozhodnutia Komisia tiež uvádza, ale výlučne okrajovo, že oznamovanie zvyšovaní cien žalobkyňami v rámci Euroitalia, pokiaľ ide o keramiku, „[nebolo] ničím výnimočným vzhľadom na vedúce postavenie, ktoré mal podnik v tomto segmente trhu v Taliansku (jeho podiely boli oveľa vyššie ako podiely jeho najbližších konkurentov) a jeho záujem zachovávať informovaný a integrovaný prístup k stanovovaniu cien svojich výrobkov (tak [keramiky,] ako aj [vodovodných batérií])“.

86 V tejto súvislosti treba na jednej strane uviesť, že skutočnosť, že žalobkyne mali významný podiel na trhu keramiky, nie je relevantná vo vzťahu ku skutočnosti, že Komisia v napadnutom rozhodnutí nepreukázala, že sprístupnenie citlivých obchodných informácií týkajúcich sa keramiky výrobcom vodovodných batérií mohlo mať vplyv na tomto poslednom uvedenom trhu.

87 Na druhej strane, hoci ako uviedla Komisia, žalobkyne skutočne mali záujem zachovávať „informovaný a integrovaný prístup“ k stanovovaniu svojich cien spoločne pre všetky výrobky keramiky a všetky vodovodné batérie, ktoré uvádzali na trh, takéto konštatovanie neumožňuje dospieť k záveru, že existovalo narušenie hospodárskej súťaže na trhu keramiky. Hoci totiž oznámenie, v rámci Euroitalia, budúceho zvýšenia cien žalobkýň na trhu keramiky umožňuje dospieť k záveru, že výrobcovia kúpeľňových doplnkov a príslušenstva mali záujem na koordinovaní svojho správania, Komisia nepreukázala, že takýto postup zo strany žalobkýň mal za cieľ alebo následok zmiernenie alebo odstránenie stupňa neistoty o fungovaní trhu keramiky.

88 Za týchto okolností treba rozhodnúť, že Komisia vychádzala z nesprávneho právneho posúdenia, keď sa domnievala, že žalobkyne sa podieľali na porušení týkajúcom sa keramiky v Taliansku v rámci Euroitalia a Michelangelo počas celého obdobia, keď predstavovali jediný podnik vyrábajúci keramiku, ktorý bol členom uvedených združení.

89 Šesť tvrdení, ktoré uviedla Komisia, nevyvracajú konštatovanie uvedené v bode 88 vyššie.

90 Po prvé, Komisia vo svojich písomných pripomienkach poznamenáva a v odpovedi na otázky Všeobecného súdu na pojednávaní uviedla, že skutočnosť, že žalobkyne boli jediným výrobcom keramiky v rámci Euroitalia, nemá vplyv na konštatovanie o ich podieľaní sa na porušení, keďže protiprávne postupy, o ktoré ide, boli súčasťou jediného porušenia. Odvoláva sa na odôvodnenia 845 a 846 napadnutého rozhodnutia, podľa ktorých tri podskupiny výrobkov „sa dopĺňali“, čo podľa nej žalobkyne nespochybnili vo svojich písomných pripomienkach. Zdôrazňuje tiež skutočnosť, že existoval záujem všetkých výrobcov postupovať spoločne v oblasti zvyšovania cien.

91 V tejto súvislosti treba najprv konštatovať, že je nepochybne pravda, že žalobkyne sa tým, že výrobcom vodovodných batérií sprístupnili citlivé obchodné informácie týkajúce sa keramiky v Taliansku, správali spôsobom, ktorý mohol zodpovedať kartelu na trhu vodovodných batérií, z dôvodov uvedených Komisiou a vysvetlených v bode 87 vyššie. Jednako však platí, že takéto správanie neumožňuje dospieť k záveru, že tým mohli byť zmenené podmienky na trhu keramiky.

92 Následne treba zdôrazniť, že na rozdiel od tvrdení, ktoré uviedla Komisia v odpovedi na otázky Všeobecného súdu na pojednávaní, podľa ktorých nebola povinná preukázať narušenie hospodárskej súťaže vyplývajúce z každého stretnutia združenia, keďže keramika bola súčasťou podskupín výrobkov, na ktoré sa vzťahovalo jediné porušenie, takéto vymedzenie nezbavuje Komisiu povinnosti preukázať existenciu narušenia hospodárskej súťaže vo vzťahu ku každej z troch podskupín výrobkov, na ktoré sa vzťahuje uvedené porušenie. Ak totiž existuje jediné porušenie, pri ktorom dohody alebo zosúladené postupy, ktoré, hoci sa týkajú odlišných výrobkov, služieb alebo území, vystupujú v rámci spoločného plánu vedome zavedeného podnikmi s cieľom dosiahnuť jediný protisúťažný cieľ (pozri v tomto zmysle rozsudok Aalborg Portland a i./Komisia, už citovaný v bode 49 vyššie, body 258 a 260, a rozsudok Súdu prvého stupňa z 8. júla 2008, Lafarge/Komisia, T-54/03, neuverejnený v Zbierke, bod 482), konštatovanie takéhoto porušenia nemôže viesť k zrušeniu nevyhnutnej podmienky týkajúcej sa existencie narušenia hospodárskej súťaže, ktoré sa týka sa každého z dotknutých trhov s výrobkami, na ktoré sa vzťahuje uvedené jediné porušenie.

93 Po druhé treba odmietnuť tvrdenie Komisie, že z dôkazov týkajúcich sa kartelu v Nemecku vyplýva, že výrobcovia vodovodných batérií v Taliansku „zohľadňovali porušenie týkajúce sa keramiky“ a že na stretnutiach Michelangelo sa schádzalo množstvo výrobcov, ktorí nevykonávali činnosť na trhu keramiky. Na jednej strane totiž toto tvrdenie Komisie smeruje k potvrdeniu, nie vyvráteniu, zistenia uvedeného v bode 87 vyššie, že postup žalobkýň spočívajúci v oznamovaní zvyšovaní ich cien keramiky výrobcom vodovodných batérií v skutočnosti prispieval k riadnemu fungovaniu kartelu týkajúceho sa vodovodných batérií. Na druhej strane a v každom prípade toto tvrdenie neumožňuje konštatovať existenciu narušenia hospodárskej súťaže na trhu keramiky.

94 Po tretie, tvrdenie Komisie, že žalobkyne nevysvetlili, z akých predstaviteľných dôvodov, iných ako je existencia kartelu, poskytovali v rámci Euroitalia citlivé obchodné informácie týkajúce sa keramiky, ak sprístupnenie uvedených informácií nemalo nijaký vplyv ani význam, nie je účinné. Na jednej strane toto tvrdenie Komisie nemôže preukázať existenciu kartelu týkajúceho sa keramiky, pokiaľ neexistujú objektívne dôkazy umožňujúce konštatovať protisúťažný predmet alebo účinok týchto praktík na uvedenom trhu. Na druhej strane v súlade s judikatúrou uvedenou v bode 47 vyššie je to Komisia, ktorej prislúcha obstaranie dôkazu, že boli splnené podmienky porušenia článku 101 ZFEÚ, čo v prejednávanej veci nepreukázala.

95 Po štvrté, ako neúčinné treba zamietnuť tvrdenie Komisie, že ako vyplýva z odôvodnenia 410 a poznámky pod čiarou č. 504 napadnutého rozhodnutia, ktoré uvádza zápisnicu zo stretnutia Federceramica označenú ako 386/93 PGM/ed, žalobkyne údajne diskutovali v rámci tohto združenia 5. júla 1993 o zvýšeniach cien keramiky pred tým, ako tieto zvýšenia cien spomenuli v rámci stretnutia Euroitalia, ktoré sa uskutočnilo o niekoľko dní neskôr. Najprv treba konštatovať, že hoci žalobkyne diskutovali so svojimi konkurentmi o cene v rámci Federceramica niekoľko dní pred tým, ako sa uskutočnilo stretnutie Euroitalia, umožňuje to konštatovať, že existoval kartel týkajúci sa keramiky v rámci Federceramica, ale nie, že v rámci Euroitalia sa uskutočnili nedovolené diskusie. Následne a v každom prípade, ako uviedla Komisia v odôvodnení 409 napadnutého rozhodnutia, dôkazy o protiprávnych postupoch týkajúcich sa Federceramica „pochádzajú z času pred obdobím, ktorého sa týka [napadnuté] rozhodnutie (1993-2004)“. Preto aj keď, ako Komisia uviedla v rovnakom odôvodnení, tieto dôkazy „odhaľujú celkovú schému správania určitých výrobcov“ od roku 1990 do roku 1993, neumožňujú však preukázať existenciu porušenia počas neskorších stretnutí v rámci Euroitalia, na ktorých boli žalobkyne jediným výrobcom keramiky.

96 Komisia preto nemôže uspieť, keď uvádza existenciu nedovolených diskusií v rámci Federceramica na podporu svojho posúdenia v súvislosti s konštatovaním existencie porušenia týkajúceho sa keramiky v Taliansku.

97 V tejto súvislosti treba uviesť, že rozsudky Všeobecného súdu zo 16. júna 2011, Heineken Nederland a Heineken/Komisia (T-240/07, Zb. s. II-3355, bod 212), z 5. októbra 2011, Transcatab/Komisia (T-39/06, Zb. s. II-6831, body 381 a 382) a z 22. marca 2012, Slovak Telekom/Komisia (T-458/09

a T-171/10, bod 51), ktoré Komisia uviedla na pojednávaní, nemôžu vyvrátiť konštatovanie uvedené v predchádzajúcom bode. V nijakom z týchto rozsudkov totiž Všeobecný súd neuviedol, že Komisia mohla nahradiť dôkaz o existencii porušenia počas osobitného združenia v rámci daného obdobia dôkazom o protisúťažných postupoch, ktoré sa podľa nej uskutočnili v rámci iného profesijného združenia počas skoršieho obdobia, ktoré Komisia navyše výslovne vylúčila z konštatovania existencie porušenia.

98 Po piate Komisia tvrdí, že nebola povinná preukázať, že medzi konkurentmi sa uskutočnili nedovolené diskusie. V tejto súvislosti totiž tvrdí, že Všeobecný súd so svojom rozsudku z 28. apríla 2010, Gütermann a Zwicky/Komisia (T-456/05 a T-457/05, Zb. s. II-1443, bod 53) rozhodol, že v prípade jediného porušenia neexistencia činnosti podniku na dotknutom trhu sama osebe nepostačuje na jeho oslobodenie od zodpovednosti.

99 V tejto súvislosti treba konštatovať, že Všeobecný súd v bode 53 rozsudku Gütermann a Zwicky/Komisia, už citovanom v bode 98 vyššie, rozhodol, že je možné, že podnik porušil zákaz stanovený v článku 101 ods. 1 ZFEÚ, ak má jeho správanie koordinované so správaním ostatných podnikov za cieľ obmedziť hospodársku súťaž na konkrétnom relevantnom trhu v rámci vnútorného trhu, pričom nie je nevyhnutné, aby on sám vykonával činnosť na uvedenom relevantnom trhu. Zo zásady uvedenej Všeobecným súdom v tomto rozsudku preto vyplýva, že v prejednávanej veci by Komisia mohla oprávnene konštatovať, že postup spočívajúci v tom, že žalobkyne oznamovali budúce zvyšovania svojich cien výrobcom vodovodných batérií, uľahčoval fungovanie kartelu na trhu vodovodných batérií, hoci žalobkyne nevykonávali činnosť na tomto trhu. Táto zásada naproti tomu nijako nemení konštatovanie uvedené v bode 82 vyššie, podľa ktorého Komisia nepreukázala, že postup oznamovania cien žalobkýň podnikom, ktoré neboli jej konkurentmi na trhu keramiky, mal za cieľ alebo následok narušenie hospodárskej súťaže na uvedenom trhu.

100 Po šieste Komisia poznamenáva, že žalobkyne tým, že sprístupňovali citlivé obchodné informácie týkajúce sa keramiky, ubezpečovali výrobcov vodovodných batérií oznamovaním, že ceny keramiky v Taliansku takisto porastú. V tejto súvislosti tvrdí, že podľa rozsudku Všeobecného súdu z 24. marca 2011, Comap/Komisia (T-377/06, Zb. s. II-1115, bod 70), na to, aby výmena citlivých obchodných informácií narušila zásadu samostatného správania na trhu, nie je nevyhnutné, aby bola vzájomná.

101 Stačí konštatovať, že skutočnosť, že Komisia nie je na konštatovanie kartelu povinná preukázať vzájomnosť výmeny citlivých obchodných informácií medzi dvomi konkurenčnými podnikmi, napriek tomu neumožňuje dospieť k záveru, žeby výmena takýchto informácií medzi osobami, ktoré nie sú konkurentmi, mohla spôsobiť narušenie hospodárskej súťaže na trhu keramiky.

102 Vzhľadom na všetko, čo bolo uvedené, treba konštatovať, že Komisia pochybila, keď konštatovala existenciu kartelu týkajúceho sa keramiky v Taliansku v rámci Euroitalia, trvajúceho počas celého obdobia od 15. marca 1993 do roku 2001, a v rámci Michelangelo v období od 8. júla 1998 do 9. marca 2001.

103 Preto treba vyhovieť výhrade žalobkýň v tejto súvislosti.

– O dôkaze existencie kartelu týkajúceho sa keramiky v rámci Euroitalia a Michelangelo, pokiaľ ide o stretnutia, na ktorých boli žalobkyne prítomné spolu s ostatnými výrobcami uvedených výrobkov

104 Žalobkyne najprv tvrdia, že boli jediným výrobcom keramiky, ktorý bol prítomný na jednej strane na všetkých stretnutiach Euroitalia, a na druhej strane na väčšine stretnutí Michelangelo. Následne vo svojej replike v odpovedi na tvrdenia Komisie uvádzajú, že napadnuté rozhodnutie neuvádza skutočnosť, že ostatní výrobcovia keramiky sa zúčastňovali stretnutí Euroitalia. Napokon zdôrazňujú skutočnosť, že až od marca 2000 a do marca 2001 sa s nimi na stretnutiach Michelangelo zúčastňoval ďalší výrobca keramiky, konkrétne Pozzi Ginori.

105 Komisia s touto argumentáciou nesúhlasí. Na jednej strane podľa nej žalobkyne neboli jediným výrobcom keramiky v rámci Euroitalia. Ako totiž podľa nej vyplýva z rozhodnutia Komisie IV/M.2397 – BC Funds/Sanitec (Ú. v. ES C 207, 2001, s. 9), Grohe, ktorá bola výrobcom vodovodných batérií, bola v roku 2001 nadobudnutá skupinou Sanitec, ktorej patrila aj Pozzi Ginori, ktorá vyrábala keramiku. Za týchto okolností bola Grohe súčasťou podniku Sanitec, ktorý predstavoval podnik v zmysle práva hospodárskej súťaže vyrábajúci tak keramiku, ako aj vodovodné batérie, ktorý bol členom Euroitalia. Na druhej strane sa podľa nej Pozzi Ginori, ktorá takisto patrila do podniku Sanitec, zúčastňovala stretnutí v prítomnosti žalobkýň v rámci Michelangelo od 8. júla 1998 do 9. marca 2001.

106 V prejednávanej veci treba preskúmať, či Komisia z právneho hľadiska dostatočne preukázala existenciu kartelu týkajúceho sa keramiky, vzhľadom na prítomnosť v prvom rade Grohe v rámci Euroitalia a v druhom rade Pozzi Ginori v rámci Michelangelo.

107 V prvom rade pred tým, ako sa preskúma otázka, či, ako to tvrdia žalobkyne, Komisia z právneho hľadiska dostatočne nepreukázala existenciu kartelu týkajúceho sa keramiky v rámci Euroitalia, treba preskúmať, či, ako to žalobkyne tiež uvádzajú v odpovedi na tvrdenia Komisie, Komisia v tejto súvislosti splnila svoju povinnosť odôvodnenia stanovenú v článku 293 ZFEÚ. Treba totiž pripomenúť, že podľa ustálenej judikatúry odôvodnenie rozhodnutia musí byť uvedené v jeho texte a okrem výnimočných okolností nemožno zohľadniť neskoršie vysvetlenia poskytnuté Komisiou (rozsudky Súdu prvého stupňa z 2. júla 1992, Dansk Pelsdyravlerforening/Komisia, T-61/89, Zb. s. II-1931, bod 131; zo 14. mája 1998, Buchmann/Komisia, T-295/94, Zb. s. II-813, bod 171, a z 15. septembra 1998, European Night Services a i./Komisia, T-374/94, T-375/94, T-384/94 a T-388/94, Zb. s. II-3141, bod 95). Z toho vyplýva, že rozhodnutie musí byť sebestačné a jeho odôvodnenie nemôže vyplývať z neskorších písomných alebo ústnych vysvetlení poskytnutých, keď je dotknuté rozhodnutie predmetom žaloby pred súdom Únie (pozri rozsudok Všeobecného súdu z 15. júna 2005, Corsica Ferries France/Komisia, T-349/03, Zb. s. II-2197, bod 287 a tam citovanú judikatúru).

108 V prejednávanej veci treba uviesť, že ako tvrdia žalobkyne, Komisia ani v oznámení o výhradách, ani v napadnutom rozhodnutí neuviedla na jednej strane to, že Grohe tvorila so skupinou Sanitec jediný podnik v zmysle práva hospodárskej súťaže, a na druhej strane ani to, že citlivé obchodné informácie týkajúce sa keramiky poskytnuté žalobkyňami v rámci Euroitalia neboli odovzdané len výrobcom vodovodných batérií, ale tiež prinajmenšom jednému inému výrobcovi keramiky. Dva dôvody uvedené Komisiou v napadnutom rozhodnutí, ktoré sú zhrnuté v bodoch 81 a 85 vyššie, totiž nijako nesúvisia so skutočnosťou, že prinajmenšom jeden iný člen Euroitalia patril do skupiny podnikov, ktorá bola konkurentom žalobkýň na trhu keramiky.

109 Komisia preto nemôže platne nahradiť odôvodnenie uvedené v napadnutom rozhodnutí odlišným odôvodnením predloženým v rámci svojich písomných pripomienok, aby podporila svoj záver, že žalobkyne sa podieľali na porušení týkajúcom sa keramiky v rámci Euroitalia.

110 V tejto súvislosti Komisia tvrdí, že v súlade s rozsudkom Súdneho dvora zo 14. júla 1972, Imperial Chemical Industries/Komisia (48/69, Zb. s. 619, bod 145) sa môže odvolať na väzby, ktoré existujú medzi Sanitec a Grohe, aby namietala proti tvrdeniam uvedeným žalobkyňami pred Všeobecným súdom, ktorými chcú spochybniť existenciu porušenia týkajúceho sa keramiky. Treba však uviesť, že toto tvrdenie nie je dôvodné. V bode 145 uvedeného rozsudku totiž Súdny dvor konštatoval, že Komisia nie je povinná uvádzať vo svojich rozhodnutiach všetky tvrdenia, ktoré by mohla následne predložiť ako obranu proti žalobným dôvodom týkajúcim sa nezákonnosti, ktoré by boli vznesené voči jej aktom. Skutočnosť, že Komisia nemôže vo svojich rozhodnutiach predpokladať všetky tvrdenia, ktoré by voči nej mohol namietať podnik, naproti tomu neznamená, že v rozpore s judikatúrou uvedenou v bode 107 vyššie môže nahradiť dôvody uvedené v napadnutom rozhodnutí novými dôvodmi uvedenými v jej písomných pripomienkach predložených v rámci konania pred Všeobecným súdom.

111 Okrem iného, z rovnakého dôvodu, ako je uvedené v bode 110 vyššie, Komisia nemôže uspieť s tvrdením, uvedeným po prvýkrát v štádiu konania pred Všeobecným súdom, že existovali protiprávne dvojstranné kontakty medzi žalobkyňami a Grohe, aby odôvodnila svoje tvrdenie, že medzi konkurentmi sa uskutočnili nedovolené diskusie.

112 Preto treba konštatovať, že napadnuté rozhodnutie je postihnuté nedostatočným odôvodnením. Odôvodnenie, ako je uvedené v napadnutom rozhodnutí, totiž neumožňovalo žalobkyniam pochopiť dôvody, prečo sa Komisia domnievala, že diskusie v rámci Euroitalia týkajúce sa predaja keramiky na území Talianska mohli skresliť hospodársku súťaž na tomto trhu. Žalobkyne v tejto súvislosti nemohli riadne uplatniť svoje práva. Za týchto okolností netreba rozhodnúť o výhrade žalobkýň, že Komisia z právneho hľadiska dostatočne nepreukázala protisúťažné postupy v tejto súvislosti.

113 V druhom rade, pokiaľ ide o stretnutia Michelangelo, treba uviesť, že na jednej strane nebolo spochybnené, že Pozzi Ginori bola okrem žalobkýň jediným výrobcom keramiky, ktorý bol členom tohto združenia, a na druhej strane, že ako vyplýva z prílohy 7 napadnutého rozhodnutia, žalobkyne sa zúčastnili len siedmich stretnutí, na ktorých bola prítomná aj Pozzi Ginori, a to 8. júla 1998, 14. mája 1999, 16. marca, 12. mája, 20. júla a 26. októbra 2000 a 9. marca 2001. Komisia preto mohla dospieť k záveru o výmene citlivých obchodných informácií vo vzťahu k stretnutiam, ktoré sa uskutočnili v rámci Michelangelo, len pokiaľ ide o toto obdobie, počas ktorého sa uvedených stretnutí zúčastnili tieto dva podniky. Treba totiž uviesť, že Komisia v napadnutom rozhodnutí neuviedla, ani vo svojich písomných pripomienkach netvrdila, žeby sa dotknuté výmeny informácií uskutočňovali mimo konania stretnutí Michelangelo, a najmä, žeby žalobkyne priamo odosielali uvedené informácie Pozzi Ginori mimo rámca stretnutí Michelangelo.

114 Za týchto okolností treba preskúmať, či iba vo vzťahu k stretnutiam z 8. júla 1998, 14. mája 1999, 16. marca, 12. mája, 20. júla a 26. októbra 2000 a 9. marca 2001, dôkazy obstarané Komisiou postačujú na preukázanie existencie porušenia a podieľaní sa žalobkýň na uvedenom porušení.

115 Po prvé treba uviesť, že Komisia sa v napadnutom rozhodnutí výslovne odvoláva na to, že žalobkyne sprístupnili citlivé obchodné informácie týkajúce sa keramiky, len vo vzťahu k dvom stretnutiam zo 16. marca a 12. mája 2000 (pozri odôvodnenie 439 napadnutého rozhodnutia), ako aj z 20. júla 2000 (pozri odôvodnenie 441 uvedeného rozhodnutia). Naproti tomu neuvádza nijakú nedovolenú diskusiu týkajúcu sa osobitne keramiky počas štyroch ostatných stretnutí z 8. júla 1998 (pozri odôvodnenie 430 napadnutého rozhodnutia), 14. mája 1999 (pozri odôvodnenie 435 napadnutého rozhodnutia), 26. októbra 2000 (pozri odôvodnenie 442 uvedeného rozhodnutia) a 9. marca 2001 (pozri odôvodnenie 445 napadnutého rozhodnutia).

116 Po druhé, pokiaľ ide najprv o dve stretnutia z 8. júla 1998 a zo 14. mája 1999, treba konštatovať, že Komisia ani v odôvodneniach 430 a 435 napadnutého rozhodnutia, ani vo svojich písomných pripomienkach neuviedla skutočnosť, žeby žalobkyne na týchto dvoch stretnutiach oznamovali budúce zvýšenia svojich cien týkajúce sa keramiky. Z dokumentov uvedených v poznámkach pod čiarou č. 533 a 538 napadnutého rozhodnutia, ktoré sa týkajú dvoch uvedených stretnutí a ktoré Komisia predložila Všeobecnému súdu v súvislosti s opatreniami na zabezpečenie priebehu konania, ktoré jej tento súd uložil, naopak vyplýva, že jedinými budúcimi zvýšeniami cien diskutovanými počas týchto stretnutí boli zvýšenia cien, ktoré formulovala Hansa Metallwerke, ktorá nevyrábala keramiku.

117 Navyše pokiaľ ide o stretnutie zo 16. marca 2000, treba konštatovať, že na rozdiel od toho, čo naznačuje Komisia v odôvodnení 439 napadnutého rozhodnutia, zo zápisnice z tohto stretnutia, ktorú vypracovala Grohe, nevyplýva, žeby žalobkyne poskytovali citlivé obchodné informácie týkajúce sa keramiky. Uvádza totiž iba zmienku o zvýšení predaja žalobkýň o 12 %, pričom nie je spresnené, či sa toto percento zvýšenia týka keramiky, vodovodných batérií, alebo obidvoch. Vzhľadom na všetky ostatné zápisnice zo stretnutí, ktoré sa výslovne odvolávajú na skutočnosť, že vymenené informácie sa týkali keramiky a nie vodovodných batérií, treba na základe porovnania uviesť, že zápisnica zo stretnutia zo 16. marca 2000 neumožňuje dospieť k záveru, že diskusie sa týkali keramiky.

118 Následne pokiaľ ide o tri stretnutia z 12. mája, 20. júla a 26. októbra 2000, treba konštatovať, že rovnako, ako Komisia poznamenala v odôvodneniach 439 až 442 a 445 napadnutého rozhodnutia, zo zápisníc, ktoré vypracovala Grohe, vyplýva, že na týchto troch stretnutiach žalobkyne poskytli citlivé obchodné informácie týkajúce sa osobitne keramiky.

119 Zo zápisníc uvedených v predchádzajúcom bode totiž vyplýva, že žalobkyne počas stretnutia 16. marca 2000 informovali účastníkov stretnutí Michelangelo, vrátane ich konkurenta Pozzi Ginori, o zvýšení cien na trhu keramiky o 3 %. Toto oznámenie zvýšenia cien bolo potvrdené na stretnutí 20. júla 2000, keďže tam bolo zopakované, že uvedené zvýšenie začne od 1. septembra, najneskôr do konca roka. Zo zápisnice týkajúcej sa tohto posledného uvedeného stretnutia navyše vyplýva, že Pozzi Ginori oznámila, že zvýšenie jej katalógových cien keramiky o 4 alebo 5 % bude zverejnené v čase veľtrhu Cersaie a bude sa uplatňovať od 1. januára 2001. Napokon pokiaľ ide o stretnutie z 26. októbra 2000, zápisnice Grohe potvrdzujú, že žalobkyne informovali ostatných účastníkov, vrátane Pozzi Ginori, o zvýšení svojich cien keramiky o 3 %. V tejto súvislosti skutočnosť, že z uvedených dokumentov jasne nevyplýva, či sa uvedené zvýšenie už uplatňovalo, alebo začne až 1. januára 2001, nie je relevantná v súvislosti s konštatovaním, že pri dotknutom zvýšení išlo o zvýšenia budúcich cien.

120 Napokon pokiaľ ide o stretnutie z 9. marca 2001, zo zápisnice Grohe vyplýva, že ako Komisia uviedla na pojednávaní v odpovedi na otázky Všeobecného súdu, podniky prítomné na tomto stretnutí si vymenili informácie o percentuálnom zvýšení nie svojich cien, ale svojich predajov vo februári 2001. Komisia pritom v napadnutom rozhodnutí neuviedla, že takéto výmeny predstavovali porušenie článku 101 ods. 1 ZFEÚ. Ako totiž vyplýva z odôvodnenia 492 napadnutého rozhodnutia, Komisia konštatovala porušenie v Taliansku len z dôvodu existencie koordinovania zvýšenia cien.

121 Vzhľadom na predchádzajúce zistenia treba dospieť k záveru, že Komisia správne uviedla, že výmeny informácií, ktoré sa uskutočnili počas troch stretnutí 12. mája, 20. júla a 26. októbra 2000 a ktoré spočívali v tom, že žalobkyne oznámili zvýšenie budúcich cien o 3 % a Pozzi Ginori o 4,5 %, predstavovali protisúťažný postup v zmysle článku 101 ods. 1 ZFEÚ, ako Komisia správne uviedla v odôvodnení 492 napadnutého rozhodnutia. Komisia naproti tomu vychádzala z nesprávneho právneho posúdenia, keď sa domnievala, že diskusie, ktoré sa uskutočnili počas ostatných stretnutí Michelangelo, na ktorých boli žalobkyne prítomné spolu s Pozzi Ginori, predstavovali porušenie článku 101 ods. 1 ZFEÚ.

122 Tvrdenia, ktoré žalobkyne uviedli okrem iného na to, aby odôvodnili, že tri stretnutia uvedené v bode 118 vyššie neumožňujú vyvodenie záveru o existencii porušenia týkajúceho sa keramiky, musia byť zamietnuté ako nedôvodné.

123 Najprv treba uviesť, že výklad zápisníc Grohe týkajúcich sa stretnutia z 12. mája 2000 žalobkyňami, podľa ktorého zvýšenie cien keramiky o 3 % sa týkalo minulosti, pričom sa o ňom rozhodlo v novembri 1999, a je teda irelevantné z pohľadu práva hospodárskej súťaže, nemôže uspieť. Ako totiž vyplýva zo zápisníc z nasledujúcich stretnutí z 20. júla a 26. októbra 2000, toto zvýšenie sa týkalo budúceho predaja keramiky od 1. septembra 2000 alebo 1. januára 2001. Takéto informácie týkajúce sa budúceho zvýšenia cien teda mohli ovplyvniť správanie konkurentov a spôsobiť narušenie hospodárskej súťaže.

124 Následne tvrdenie žalobkýň, že zo zápisníc zo stretnutí z 20. júla a 26. októbra 2000 nevyplýva, žeby po tom, čo údajne informovali ich účastníkov o zvýšeniach svojich cien, sa uskutočnili medzi nimi diskusie, nemá nijaký vplyv na konštatovanie, že samotné poskytnutie týchto citlivých obchodných informácií predstavuje protisúťažný postup. Ako totiž vyplýva z judikatúry citovanej v bodoch 39 a 40 vyššie, samotné sprístupnenie citlivých informácií konkurentom predstavuje zakázaný postup, keďže odstraňuje neistotu týkajúcu sa budúceho správania konkurenta a ovplyvňuje tak priamo alebo nepriamo stratégiu adresáta týchto informácií. Z tohto dôvodu na rozdiel od toho, čo tvrdia žalobkyne, už nebolo potrebné, aby Komisia preukázala prípadný účinok tejto výmeny informácií na cenovú politiku žalobkýň a Pozzi Ginori vzhľadom na osobitné okolnosti trhu.

125 Vzhľadom na uvedené preto treba dospieť k záveru, že Komisia bola oprávnená konštatovať existenciu kartelu na trhu keramiky na území Talianska len pokiaľ ide o stretnutia v rámci Michelangelo z 12. mája, 20. júla a 26. októbra 2000.

126 Na to, aby sa určila presná dĺžka trvania tohto kartelu, treba uviesť, že v napadnutom rozhodnutí Komisia na jednej strane uviedla, v odôvodnení 1140 uvedeného rozhodnutia, pokiaľ ide o dátum začatia každého kartelu pre každý výrobok a každé územie, že treba zohľadniť prvé stretnutie, pri ktorom existujú nespochybniteľné dôkazy o diskusiách o budúcom zvýšení cien a účasti dotknutého podniku na takýchto diskusiách. Na druhej strane z odôvodnenia 1170 uvedeného rozhodnutia vyplýva, že Komisia bežne zohľadňovala dátum dňa, keď uskutočnila svoje neohlásené inšpekcie, ako dátum označujúci skončenie takmer všetkých porušení na každom dotknutom území, avšak z odôvodnenia 1172 rovnakého rozhodnutia vyplýva, že pokiaľ ide o Pozzi Ginori, domnievala sa, že tento podnik ukončil svoju účasť na porušení týkajúcom sa keramiky v Taliansku v deň jeho poslednej účasti na stretnutí v rámci Michelangelo.

127 Preto treba z dôvodov rovnosti zaobchádzania v porovnaní s Pozzi Ginori konštatovať, že žalobkyne sa podieľali na karteli týkajúcom sa keramiky v Taliansku počas jedenástich mesiacov, t. j. od 12. mája 2000 ako dátumu prvého stretnutia, o ktorom má Komisia dôkazy o ich podieľaní sa na porušení v rámci Michelangelo, do 9. marca 2001 ako dátumu posledného stretnutia, na ktorom sa žalobkyne zúčastnili v rámci Michelangelo. V tejto súvislosti totiž treba dospieť k záveru, že protisúťažné účinky stretnutia z 26. októbra 2000 trvali prinajmenšom do stretnutia z 9. marca 2001.

128 Preto treba čiastočne vyhovieť prvému žalobnému dôvodu v rozsahu, v akom sa Komisia domnievala, že žalobkyne sa podieľali na karteli týkajúcom sa keramiky v Taliansku od 15. marca 1993 do 9. novembra 2004 v rámci združení Euroitalia a Michelangelo. Komisia totiž z právneho hľadiska dostatočne preukázala ich podieľanie sa na tomto porušení iba od 12. mája 2000 do 9. marca 2001 v rámci združenia Michelangelo. V zostávajúcej časti sa prvý žalobný dôvod musí zamietnuť.

129 Za týchto okolností, keďže Komisia vychádzala z nesprávneho právneho posúdenia pokiaľ ide o dĺžku trvania porušenia, na ktorom sa žalobkyne podieľali, článok 1 ods. 1 body 3 a 4 napadnutého rozhodnutia musí byť čiastočne zrušený.

130 Na druhej strane, prípadné dôsledky, ktoré treba vyvodiť z tejto nezákonnosti vo vzťahu k výpočtu sumy pokuty uloženej žalobkyniam, budú Všeobecným súdom preskúmané v rámci výkonu jeho neobmedzenej právomoci v bodoch 186 až 193 nižšie.

2. *O druhom dôvode založenom na tom, že pri výpočte sumy pokuty nebola zohľadnená skutočnosť, že na žalobkyne sa vzťahovalo čiastočné oslobodenie od pokuty pokiaľ ide o porušenie, ku ktorému došlo v Belgicku a vo Francúzsku*

131 Žalobkyne tvrdia, že v rámci výpočtu celkovej sumy pokuty, ktorá im bola uložená, Komisia nezohľadnila skutočnosť, že v súlade s bodom 23 písm. b) posledným odsekom oznámenia o spolupráci z roku 2002 im priznala čiastočné oslobodenie od pokút v súvislosti s porušeniami, na ktorých sa podieľali v Belgicku a vo Francúzsku. Domnievajú sa preto, že toto čiastočné oslobodenie od pokuty sa malo uplatniť v poslednom štádiu výpočtu sumy pokuty, t. j, po tom, ako Komisia znížila pokutu o 30 %, a nie pred tým, ako uplatnila hranicu 10 % obratu.

132 Komisia nesúhlasí s argumentáciou žalobkýň.

133 Podľa bodu 23 písm. b) posledného odseku oznámenia o spolupráci, ak podnik poskytne dôkaz týkajúci sa skutočností, ktoré boli predtým Komisii neznáme a ktoré majú priamy vplyv na závažnosť alebo dobu trvania predpokladaného kartelu, Komisia nezohľadní tieto skutočnosti pri stanovení pokuty uloženej podniku, ktorý ich poskytol.

134 Výklad účelu ustanovenia oznámenia o spolupráci z roku 2002 musí byť v súlade s logikou vlastnou tomuto oznámeniu. Z tohto hľadiska sa bod 23 písm. b) posledný odsek uvedeného oznámenia musí vykladať tak, že jeho cieľom je odmeniť podnik, ktorý síce nepredložil žiadosť o oslobodenie od pokút v súvislosti s dotknutým kartelom ako prvý, ak ako prvý poskytol Komisii dôkazy týkajúce sa skutočností, ktoré Komisia nepoznala a mali priamy vplyv na závažnosť alebo dĺžku trvania kartelu. Inými slovami, ak sa dôkazy poskytnuté podnikom týkajú skutočností, ktoré umožňujú Komisii zmeniť svoje posúdenie týkajúce sa závažnosti alebo dĺžky trvania kartelu, tak podnik, ktorý tieto dôkazy poskytne, je odmenený priznaním oslobodenia v súvislosti s posúdením skutočností, ktoré možno na základe týchto dôkazov preukázať (rozsudok Transcatab/Komisia, už citovaný v bode 97 vyššie, bod 381).

135 Cieľom priznania čiastočného oslobodenia od pokuty stanoveného v bode 23 písm. b) poslednej vete oznámenia z roku 2002 o výhradách je podnietiť podniky, aby poskytli Komisii všetky informácie a dôkazy, ktoré majú o porušení, bez toho, aby to viedlo k zvýšeniu sumu pokuty, ktorá im bude uložená. V tejto súvislosti totiž možno uviesť, že ak by sa nepriznalo čiastočné oslobodenie od pokuty, podniky spolupracujúce s Komisiou v rámci oznámenia o spolupráci z roku 2002 by mohli byť vedené k tomu, aby jej neposkytli všetky informácie a dôkazy týkajúce sa dĺžky trvania alebo zemepisného rozsahu porušenia, ktoré majú k dispozícii.

136 Za týchto okolností priznanie čiastočného oslobodenia od pokuty v zmysle bodu 23 písm. b) posledného odseku oznámenia o spolupráci z roku 2002 musí viesť Komisiu k tomu, aby od štádia výpočtu základnej sumy pokuty nezohľadňovala obrat spojený s predajom výrobkov alebo služieb, na ktoré sa vzťahovalo protiprávne správanie, pre ktoré Komisia priznala čiastočné oslobodenie od pokuty.

137 V prejednávanej veci je nesporné, že ako Komisia uviedla v odôvodneniach 1313 a 1315 napadnutého rozhodnutia, žalobkyne boli oprávnené na uplatnenie čiastočného oslobodenia od pokuty v súvislosti s porušeniami, na ktorých sa podieľali v Belgicku a vo Francúzsku.

138 Napriek konštatovaniu uvedenému v predchádzajúcom bode však treba uviesť, že ako vyplýva z tabuľky E napadnutého rozhodnutia, Komisia pri výpočte základnej sumy pokuty uloženej žalobkyniam zohľadnila sumy spojené s porušeniami, na ktorých sa podieľali vo Francúzsku a v Belgicku.

139 Komisia teda vychádzala z nesprávneho právneho posúdenia, keď v rámci výpočtu základnej sumy pokuty zohľadnila na jednej strane sumu 3 490 000 eur zodpovedajúcu pokute za porušenie týkajúce sa vodovodných batérií vo Francúzsku a na druhej strane sumy 1 980 000 eur za porušenie spojené s keramikou v Belgicku a 3 060 000 eur za porušenie spojené s keramikou vo Francúzsku.

140 Za týchto okolností treba vyhovieť druhému žalobnému dôvodu, ktorý uviedli žalobkyne, v rozsahu, v akom Komisia pri výpočte základnej sumy pokuty neoprávnene zohľadnila sumy uvedené v predchádzajúcom bode. Keďže táto nezákonnosť sa týka len výpočtu sumy pokuty a nie konštatovania existencie porušenia, ktoré Komisia uviedla v napadnutom rozhodnutí, dôsledky, ktoré sa majú vyvodiť z tejto nezákonnosti, Všeobecný súd priamo preskúma v rámci výkonu svojej neobmedzenej právomoci v bode 192 nižšie. Z ustálenej judikatúry totiž vyplýva, že súd Únie môže vykonávať uvedenú právomoc aj v prípade, ak nedôjde k zrušeniu (pozri rozsudok z 15. októbra 2002, Limburgse Vinyl Maatschappij a i./Komisia, už citovaný v bode 48 vyššie, bod 692; pozri tiež v tomto zmysle rozsudok Súdneho dvora z 8. februára 2007, Groupe Danone/Komisia, C-3/06 P, Zb. s. I-1331, bod 61).

3. *O treťom žalobnom dôvode založenom na skutočnosti, že Komisia sa nesprávne domnievala, že žalobkyne neboli prvým, ale až druhým podnikom, ktorý jej poskytol dôkazy so značnou pridanou hodnotou v zmysle bodu 21 oznámenia o spolupráci z roku 2002*

141 Žalobkyne v podstate tvrdia, že Komisia sa nesprávne domnievala, že Grohe jej poskytla informácie so značnou pridanou hodnotou v zmysle bodu 21 oznámenia o spolupráci z roku 2002 ešte pred tým, ako túto podmienku splnili ony. Z tohto dôvodu sa domnievajú, že sa im malo priznať zníženie celkovej sumy uloženej pokuty o 50 % a nie o 30 %. Uvádzajú v tejto súvislosti dve zásadné výhrady. V prvom rade podľa nich z napadnutého rozhodnutia vyplýva, že Komisia z právneho hľadiska dostatočne nepreskúmala otázku, ktorý podnik, či ony alebo Grohe, ako prvý splnil podmienku týkajúcu sa prinesenia značnej pridanej hodnoty. V druhom rade Komisia podľa nich nesprávne usúdila, že žiadosť o uplatnenie oznámenia o spolupráci z roku 2002, ktorú predložila Grohe, spĺňala podmienku značnej pridanej hodnoty pred tým, ako žalobkyne predložili svoju žiadosť.

142 Najprv treba pripomenúť, že Komisia v oznámení o spolupráci z roku 2002 definovala podmienky, za ktorých môžu byť podniky, ktoré s ňou v priebehu jej vyšetrovania kartelu spolupracujú, oslobodené od pokuty alebo môžu dosiahnuť zníženie sumy pokuty, ktorú by museli zaplatiť.

143 V zmysle bodu 20 oznámenia o spolupráci z roku 2002 „podniky, ktoré nespĺňajú podmienky [na uplatnenie oslobodenia od pokút], môžu byť oprávnené [na] využitie zníženia akejkoľvek pokuty, ktorá by bola inak uložená“.

144 Bod 21 oznámenia o spolupráci z roku 2002 stanovuje, že „s cieľom oprávnenia [na zníženie pokuty podľa bodu 20 tohto oznámenia] podnik musí poskytnúť Komisii dôkaz o porušovaní, pre ktoré existuje podozrenie, ktorý predstavuje značnú pridanú hodnotu, pokiaľ ide o dôkaz, ktorý už má Komisia, a musí ukončiť svoje zapojenie sa do porušovania, pre ktoré existuje podozrenie, najneskôr k dátumu, keď predkladá dôkaz [poskytnúť Komisii dôkaz o predpokladanom porušení, ktorý predstavuje značnú pridanú hodnotu vo vzťahu k dôkazom, ktorými Komisia už disponuje, a musí ukončiť svoju účasť na predpokladanom porušení najneskôr v čase, keď predloží tento dôkaz – *neoficiálny preklad*].“

145 V bode 23 písm. b) prvom odseku oznámenia o spolupráci z roku 2002 sú uvedené tri pásma zníženia pokuty. Prvý podnik, ktorý spĺňa podmienku stanovenú v bode 21 uvedeného oznámenia, má nárok na zníženie pokuty o 30 až 50 %, druhý podnik na zníženie pokuty o 20 až 30 % a ďalšie podniky majú nárok na zníženie pokuty najviac o 20 %.

146 Bod 23 písm. b) druhý odsek oznámenia o spolupráci z roku 2002 uvádza, že „s cieľom určiť úroveň zníženia v rámci každého z týchto pásiem Komisia zohľadní čas, kedy bol predložený dôkaz spĺňajúci podmienku v bode 21 [tohto oznámenia], a rozsah, do ktorého predstavuje pridanú hodnotu“, a „môže tiež zohľadniť rozsah a kontinuitu akejkoľvek spolupráce poskytovanej podnikom po dátume jeho predloženia“.

147 Zo samotnej logiky oznámenia o spolupráci z roku 2002 vyplýva, že želaným účinkom je vytvoriť vnútri kartelov atmosféru neistoty, ktorá má povzbudzovať ich nahlasovanie Komisii. Táto neistota vyplýva práve zo skutočnosti, že členovia kartelu vedia, že len jednému z nich bude poskytnuté oslobodenie od pokuty, ak nahlási ostatných účastníkov porušenia, čím ich vystaví riziku, že im budú uložené pokuty. V rámci tohto systému a podľa rovnakej logiky možno priznať podnikom, ktoré najrýchlejšie poskytnú svoju spoluprácu, väčšie zníženie pokút oproti pokutám, ktoré by im boli inak uložené, než aké bude priznané podnikom, ktoré poskytnú svoju spoluprácu neskôr (rozsudok Transcatab/Komisia, už citovaný v bode 97 vyššie, bod 379).

148 Chronologické poradie a rýchlosť spolupráce poskytnutej členmi kartelu sú teda základnými prvkami systému zavedeného oznámením o spolupráci (rozsudok Transcatab/Komisia, už citovaný v bode 97 vyššie, bod 380).

149 V tejto súvislosti treba pripomenúť, že hoci je Komisia povinná odôvodniť príčiny, pre ktoré sa domnieva, že dôkazy predložené podnikom v rámci oznámenia o spolupráci predstavujú prínos odôvodňujúci alebo neodôvodňujúci zníženie uloženej pokuty, podnikom, ktoré chcú v tejto súvislosti spochybniť rozhodnutie Komisie, naopak prislúcha preukázať, že Komisia by bez takýchto informácií dobrovoľne poskytnutých týmito podnikmi nebola schopná preukázať podstatu porušenia, a teda prijať rozhodnutie ukladajúce pokuty (rozsudky Súdneho dvora z 24. septembra 2009, Erste Group Bank a i./Komisia, C-125/07 P, C-133/07 P, C-135/07 P a C-137/07 P, Zb. s. I-8681, bod 297, a Všeobecného súdu zo 17. mája 2011, Arkema France/Komisia, T-343/08, Zb. s. II-2287, bod 135).

150 Vzhľadom na dôvod existencie zníženia Komisia nemôže nezohľadniť užitočnosť poskytnutej informácie, ktorá nevyhnutne závisí od dôkazov, ktoré už mala k dispozícii (rozsudok Gütermann a Zwicky/Komisia, už citovaný v bode 98 vyššie, bod 220, a rozsudok Arkema France/Komisia, už citovaný v bode 149 vyššie, bod 136).

151 Pokiaľ podnik v rámci spolupráce iba potvrdí, a to menej presným a výslovným spôsobom, určité informácie, ktoré už v rámci spolupráce poskytol iný podnik, nemožno mieru spolupráce tohto podniku, hoci je nesporné, že do istej miery pre Komisiu bola užitočná, považovať za porovnateľnú so spoluprácou podniku, ktorý uvedené informácie poskytol ako prvý. Vyhlásenie, ktoré sa obmedzuje na to, že v určitom rozsahu potvrdí vyhlásenie, ktoré už Komisia mala k dispozícii, totiž neuľahčuje úlohu Komisie výrazným spôsobom. Preto nemôže postačovať na odôvodnenie zníženia sumy pokuty na základe spolupráce (pozri rozsudok Arkema France/Komisia, už citovaný v bode 149 vyššie, bod 137 a tam citovanú judikatúru).

152 Okrem toho spolupráca podniku v rámci vyšetrovania vôbec nevytvára nárok na zníženie pokuty, ak táto spolupráca neprekročila rámec povinností, ktoré mu vyplývajú z článku 18 nariadenia č. 1/2003) (pozri rozsudok Arkema France/Komisia, už citovaný v bode 149 vyššie, bod 138 a tam citovanú judikatúru).

153 Napokon, aj keby sa malo usudzovať, že ako tvrdí Komisia, na základe oznámenia o spolupráci z roku 2002 disponovala voľnou úvahou v rámci skúmania značnej pridanej hodnoty informácií, ktoré jej boli poskytnuté, stále platí, že Všeobecný súd sa nemôže oprieť o uvedenú voľnú úvahu a vzdať sa dôkladného preskúmania posúdenia Komisie v tejto súvislosti tak z hľadiska právneho stavu, ako aj skutkových okolností (pozri analogicky rozsudok Chalkor/Komisia, už citovaný v bode 28 vyššie, bod 62).

154 Práve vzhľadom na úvahy uvedené v bodoch 142 až 153 vyššie treba preskúmať dve zásadné výhrady, ktoré vzniesli žalobkyne a ktoré sú uvedené v bode 141 vyššie.

155 V prvom rade pokiaľ ide o výhradu žalobkýň, že z napadnutého rozhodnutia vyplýva, že Komisia z právneho hľadiska dostatočne nepreskúmala tvrdenie, že to ony mali byť namiesto Grohe považované za podnik, ktorý po podniku, ktorému bolo priznané oslobodenie od pokuty, ako prvý splnil podmienku týkajúcu sa prinesenia značnej pridanej hodnoty, Komisia v odôvodneniach 1277 až 1280 uvedeného rozhodnutia uviedla:

„(1277) Grohe bola po Masco prvým podnikom, ktorý požiadal o uplatnenie zhovievavosti. …

(1278) Komisia sa domnieva, že žiadosti Grohe o zhovievavosť predstavujú značnú pridanú hodnotu z nasledujúcich dôvodov: po prvé podporujú informácie, ktoré už Komisia má k dispozícii a ktoré sa týkajú i) účasti podnikov, ii) obdobia, ktoré Komisia prešetrovala, iii) okolností, za ktorých sa členovia kartelu stretávali a navzájom komunikovali, ako aj iv) celkového fungovania kartelu a spôsobu, akým sa uplatňovali dohody. Následne, vyhlásenia Grohe umožnili Komisii s dostatočnou presnosťou rekonštruovať mechanizmus koordinovaných

činností uskutočnených členmi kartelu v rámci viacerých združení. Tieto vyhlásenia napokon obsahovali nové dôkazy vo forme písomných opisov organizácie kartelu a zápisníc zo stretnutí odhaľujúcich dohody o koordinovaní cien uzatvorené medzi členmi kartelu.

(1279) Vyhlásenia Grohe však mali v zásade podpornú a vysvetľujúcu povahu. Hoci posilnili schopnosť Komisie preukázať určité skutočnosti, Komisia už mala vo svojom spise dôkazy týkajúce sa väčšiny týchto skutočností. Celkovo pokiaľ ide o rozsah spolupráce, pomoc, ktorú poskytla Grohe, mala v prípade niektorých členských štátov (najmä Rakúsko, Holandsko alebo Taliansko) len veľmi malý význam, či dokonca nemala nijaký význam. Hoci dôkazy týkajúce sa AFPR sa ukázali ako zaujímavé, boli poskytnuté po tom, čo [žalobkyne] predložili dôkazy týkajúce sa činností tohto združenia, čo významne znížilo ich pridanú hodnotu. Okrem iného, aj pokiaľ ide o členské štáty, pri ktorých bola spolupráca s Grohe významnejšia, Grohe iba výnimočne predložila listinné dôkazy týkajúce sa relevantného času (*in tempore non suspecto*) špecificky preukazujúce komunikáciu týkajúcu sa zvýšenia cien. Hoci nie je spochybnené priznanie zhovievavosti Grohe v zmysle bodu 23 písm. b) a bodu 26 oznámenia [o spolupráci z roku 2002], vzhľadom na tieto úvahy sa Komisia domnieva, že na Grohe by sa malo vzťahovať najnižšie možné pásmo zníženia.

(1280) Vo svojej odpovedi na oznámenie o výhradách [žalobkyne] niekoľkokrát spochybn[ili] pridanú hodnotu vyhlásení Grohe alebo sa snaž[ili] preukázať, že [ich] vlastné vyhlásenia sa musia považovať za vyhlásenia, ktoré majú oveľa vyššiu pridanú hodnotu ako vyhlásenia Grohe… Komisia sa domnieva, že tieto tvrdenia nepostačujú na vyvodenie záveru, že Grohe nepriniesla dostatočnú pridanú hodnotu. Okrem iného, Komisia, ktorá sa tiež domnieva, že spolupráca Grohe mohla byť oveľa lepšia, zohľadnila túto skutočnosť v okamihu rozhodovania o osobitnom znížení, ktoré sa uplatňuje v rámci pásma.“

156 V prejednávanej veci teda z odôvodnení napadnutého rozhodnutia uvedených v predchádzajúcom bode jednoznačne vyplýva, že po prvé Komisia uviedla štyri dôvody na podporu svojho záveru, že žiadosť Grohe o uplatnenie oznámenia o spolupráci z roku 2002 spĺňala podmienku značnej pridanej hodnoty vo vzťahu k informáciám, ktorými už disponovala skôr, po druhé vysvetlila dôvody, prečo sa domnievala, že na Grohe sa môže uplatniť iba minimálne zníženie o 30 %, a po tretie odpovedala na tvrdenia uvedené žalobkyňami, ktorými sa snažili vyvrátiť jej záver, že žiadosť Grohe predstavovala značnú pridanú hodnotu.

157 Podľa bodu 23 písm. b) druhého odseku oznámenia o spolupráci z roku 2002 pritom Komisia nebol povinná porovnať užitočnosť informácie poskytnutej v žiadosti Grohe s užitočnosťou informácie poskytnutej žalobkyňami, ale preskúmať, či pred tým, ako bola predložená žiadosť žalobkýň o uplatnenie oznámenia z roku 2002 o spolupráci, informácia, ktorú jej poskytla Grohe, mala značnú pridanú hodnotu vo vzťahu k informáciám, ktoré mala Komisia k tomuto dňu k dispozícii okrem iného vo svojom spise.

158 Treba preto konštatovať, že ako vyplýva z odôvodnenia napadnutého rozhodnutia uvedeného v bode 155 vyššie, pred tým, ako žalobkyne predložili svoju vlastnú žiadosť, Komisia z právneho hľadiska dostatočne preskúmala otázku, či informácie poskytnuté Grohe spĺňali podmienku značnej pridanej hodnoty.

159 Preto sa prvá výhrada žalobkýň musí zamietnuť ako nedôvodná.

160 V tejto súvislosti treba uviesť, že žalobkyne navrhli Všeobecnému súdu, aby v rámci opatrenia na zabezpečenie dôkazov uložil Komisii, aby predložila interné dokumenty, v ktorých uviedla dôvody, prečo sa skôr žalobkyne ako Grohe považovali za podnik, ktorý ako druhý predložil informácie so značnou pridanou hodnotou, alebo aby konštatoval, že Komisia nepreskúmala túto otázku primeraným spôsobom. V tejto súvislosti treba zdôrazniť, že ako vyplýva z bodu 21 oznámenia o spolupráci z roku 2002, ktoré je vysvetlené v bode 144 vyššie, Komisia nebola povinná uskutočniť porovnávacie

preskúmanie žiadosti žalobkýň so žiadosťou Grohe, ale iba konštatovať, či v okamihu, keď bola predložená žiadosť žalobkýň, žiadosť Grohe už splnila podmienku značnej pridanej hodnoty vzhľadom na informáciu, ktorou už Komisia k tomuto dňu disponovala. Za týchto okolností musí byť návrh žalobkýň zamietnutý ako neúčinný, keďže v každom prípade by nemohol vyvrátiť konštatovanie uvedené v bode 158 vyššie.

161 V druhom rade pokiaľ ide o výhradu žalobkýň, že Komisia sa nesprávne domnievala, že žiadosť Grohe predstavovala značnú pridanú hodnotu, po prvé je nesporné, že žalobkyne predložili svoju žiadosť o uplatnenie oznámenia z roku 2002 o spolupráci 19. novembra 2004. Tiež je nesporné, že teda výlučne na základe informácií, ktoré Grohe poskytla Komisii 15 a 17. novembra 2004, treba preskúmať, či pred tým, ako žalobkyne predložili svoju vlastnú žiadosť 19. novembra 2004, mali uvedené informácie značnú pridanú hodnotu.

162 Po druhé, pokiaľ ide o návrh žalobkýň, aby Všeobecný súd vyhlásil prílohy 35 a 37 vyjadrenia k žalobe za neprípustné, keďže podľa judikatúry musia byť tvrdenia účastníkov konania uvedené v samotnom texte vyjadrenia a nie v jeho prílohách, treba pripomenúť, že podľa článku 21 Štatútu Súdneho dvora Európskej únie a článku 44 ods. 1 písm. c) rokovacieho poriadku Všeobecného súdu, aj keď text žaloby, rovnako ako ostatné vyjadrenia vymenené medzi účastníkmi konania, môže byť v konkrétnych bodoch podporený a doplnený odkazmi na určité časti priložených dokumentov, všeobecný odkaz na iné písomnosti, aj keď tvoria prílohu žaloby alebo iného vyjadrenia, nemôže nahradiť nedostatok podstatných častí právnej argumentácie, ktoré musia byť uvedené v žalobe alebo inom vyjadrení (pozri v tomto zmysle rozsudok Všeobecného súdu zo 17. septembra 2007, Microsoft/Komisia, T-201/04, Zb. s. II-3601, body 94 a 95).

163 V danom prípade treba uviesť, že Komisia uviedla v prílohách 35 a 37 vyjadrenia k žalobe dve tabuľky, v ktorých uviedla dôvody, prečo sa domnievala, pri každom z dokumentov poskytnutých Grohe 15. a 17. novembra 2004, že prinášajú alebo neprinášajú značnú pridanú hodnotu vo vzťahu k dokumentom, ktorými už skôr disponovala. Ako však Komisia správne uvádza, tieto tabuľky podporujú a dopĺňajú tvrdenia, ktoré uviedla v bodoch 77, 79, 81 a 82 vyjadrenia k žalobe, v ktorých na jednej strane všeobecným spôsobom uviedla, že informácie poskytnuté Grohe mali značnú pridanú hodnotu, a na druhej strane presnejšie vysvetlila dôvody, prečo sa domnievala, že dokumenty poskytnuté Grohe jej umožnili podporiť dôkazy uvedené v jej spise a teda mali značnú pridanú hodnotu.

164 Návrh žalobkýň, aby Všeobecný súd vyhlásil neprípustnosť príloh 35 a 37 vyjadrenia k žalobe, preto musí byť zamietnutý.

165 Po tretie treba konštatovať, že z tabuliek uvedených v prílohách 35 a 37 vyjadrenia k žalobe vyplýva, ako Komisia uznala v odôvodnení 1279 napadnutého rozhodnutia (pozri bod 155 vyššie), že veľké množstvo dokumentov poskytnutých Grohe 15. a 17. novembra 2004 nebolo možné považovať za dokumenty so značnou pridanou hodnotou z dôvodu skutočnosti, že Komisia ich už mala k dispozícii, lebo tieto informácie zozbierala počas inšpekcií, alebo preto, že jej ich už poskytla Masco. Je tiež pravda, že na rozdiel od toho, čo tvrdí Komisia, množstvo dokumentov poskytnutých Grohe, ako sú pozvánky na stretnutia nemeckého združenia AGSI alebo Euroitalia, takisto nemožno považovať za dokumenty so značnou pridanou hodnotou, keďže tieto dokumenty bolo možné získať na základe článku 18 nariadenia č. 1/2003 (pozri judikatúru citovanú v bode 152 vyššie) a keďže Komisia už disponovala zápisnicami z týchto stretnutí. To isté platí pre dokumenty poskytnuté Grohe, z ktorých Komisia nevychádzala v napadnutom rozhodnutí pri preukázaní porušenia.

166 Bez toho, aby boli dotknuté konštatovania uvedené v predchádzajúcom bode, však treba konštatovať, že najprv, ako vyplýva najmä z prílohy 28 žaloby a prílohy 34 vyjadrenia k žalobe, Grohe vo svojich ústnych vyjadreniach na podporu svojej žiadosti o uplatnenie oznámenia o spolupráci z roku 2002 na jednej strane uznala svoje podieľanie sa na porušení a na druhej strane vo svojich vyjadreniach

podporila informácie, ktoré už Komisia mala, o fungovaní kartelu a svojom vlastnom členstve v karteli v rámci nemeckých a talianskych združení relatívne podrobným spôsobom, keďže uviedla dátumy, miesta, účastníkov a diskutované záležitosti stretnutí v rámci uvedených združení.

167 Následne Grohe poskytla určité informácie týkajúce sa porušenia, ktoré Komisia predtým nemala, a dokumenty z tohto obdobia, ktoré ich podporovali. V prospech tohto konštatovania svedčia dve stretnutia.

168 Na jednej strane v Taliansku, pokiaľ ide o stretnutie Michelangelo, ktoré sa uskutočnilo 19. júla 2002, ktoré Grohe uvádza vo svojom podaní zo 17. novembra 2004, spresnila, že účastníci si vymenili podrobné informácie o individuálnych tržbách a trhových podieloch a preukázala túto skutočnosť tým, že predložila Komisii dôkazy o týchto diskusiách vyplývajúce zo zápisníc z tohto stretnutia. Tvrdenie žalobkýň, že išlo len o jedno zo 65 stretnutí, ktoré boli organizované v rámci Euroitalia a Michelangelo a že Komisia už mala k dispozícii dostatok informácií, aby sankcionovala kartel v Taliansku týkajúci sa vodovodných batérií, nemá vplyv na konštatovanie, že tento dôkaz uľahčil úlohu Komisie tým, že jej umožnil zvýšiť počet dôkazov, o ktoré sa mohla oprieť pri sankcionovaní porušenia.

169 Na druhej strane v súvislosti s Nemeckom, pokiaľ ide o stretnutie AGSI zo 14. júla 2004, Komisia uvádza, že iba tabuľka, ktorú poskytla Grohe, jej umožnila s presnosťou preukázať výmenu informácií týkajúcu sa najmä budúceho zvýšenia cien v roku 2005. V tejto súvislosti treba konštatovať, že hoci z poznámky pod čiarou č. 221 napadnutého rozhodnutia vyplýva, že Komisia mala predtým k dispozícii iné dôkazy umožňujúce konštatovať porušenie, žalobkyne však nespochybnili, že nijaký z listinných dôkazov nedosahoval takú úroveň podrobnosti, v dôsledku čoho sa posilnila schopnosť Komisie preukázať fungovanie kartelu.

170 Vzhľadom na úvahy uvedené v bodoch 165 až 169 vyššie treba konštatovať, že na rozdiel od toho, čo tvrdia žalobkyne vo svojich písomných pripomienkach a čo uviedli na pojednávaní, informácie, ktoré poskytla Grohe, posudzované ako celok mali značnú pridanú hodnotu, čím je odôvodnená skutočnosť, že Komisia jej priznala zníženie pokuty.

171 Tvrdenie žalobkýň, že z odôvodnenia 550 rozhodnutia Komisie 2004/138/ES z 11. júna 2002 týkajúceho sa konania o uplatnení článku 81 [ES] (vo veci COMP/36.571/D-1, Rakúske banky – „Lombardský klub“) (Ú. v. EÚ L 56, 2004, s. 1) vyplýva, že žiadosť o uplatnenie zníženia na základe oznámenia o spolupráci môže mať značnú pridanú hodnotu len vtedy, ak dotknutý podnik uvedie nové skutočnosti, ktoré Komisia dovtedy nepoznala, a poskytne vysvetlenia uľahčujúce pochopenie porušenia touto inštitúciou, musí byť zamietnuté ako nedôvodné. Ak totiž informácie poskytnuté podnikom súvisiace so skutočnosťami týkajúcimi sa porušenia, ktoré Komisia už poznala, umožňujú Komisii preukázať skutočnosti, ktoré by inak nemohla sankcionovať, takéto informácie majú značnú pridanú hodnotu. Takéto potvrdenie, ktoré sa odlišuje od toho, ktoré je popísané v bode 151 vyššie, je pre Komisiu užitočné v rámci sankcionovania kartelu. Za týchto okolností skutočnosť, že podnik neinformuje Komisiu o skutočnostiach, ktoré predtým sám nepoznal, sama osebe nemôže vyvrátiť konštatovanie, je jeho spolupráca napriek všetkému mala značnú pridanú hodnotu.

172 Preto musí byť tretí žalobný dôvod uvedený žalobkyňami zamietnutý ako nedôvodný.

4. *O štvrtom žalobnom dôvode založenom na retroaktívnom uplatňovaní usmernení z roku 2006*

173 Žalobkyne v podstate tvrdia, že uplatňovanie usmernení z roku 2006 na skutkové okolnosti prejednávanej veci namiesto usmernení o výpočte pokút uložených na základe článku 15 ods. 2 nariadenia č. 17 a článku 65 ods. 5 Zmluvy ESUO (Ú. v. ES C 9, 1998, s. 3, ďalej len „usmernenia

z roku 1998“), ktoré boli účinné v okamihu, keď podali svoju žiadosť, predstavuje porušenie zásady zákazu retroaktivity, ako vyplýva z judikatúry, článku 49 ods. 1 Charty základných práv a článku 7 Dohovoru o ochrane ľudských práv a základných slobôd podpísaného v Ríme 4. novembra 1950.

174 Komisia s touto argumentáciou nesúhlasí.

175 Podľa judikatúry zásada zákazu retroaktivity trestného práva, ako vyplýva z článku 49 Charty základných práv, sa uplatňuje na každé správne konanie, ktoré môže viesť k uloženiu sankcií na základe pravidiel Zmluvy v oblasti hospodárskej súťaže (pozri v tomto zmysle rozsudky Súdneho dvora z 28. júna 2005, Dansk Rørindustri a i./Komisia, C-189/02 P, C-202/02 P, C-205/02 P až C-208/02 P a C-213/02 P, Zb. s. I-5425, bod 202), a umožňuje namietať proti retroaktívnemu uplatňovaniu nového výkladu normy stanovujúcej porušenie, ak výsledok tohto výkladu nebolo možné v čase, keď k porušeniu došlo, rozumne predvídať (pozri v tomto zmysle a analogicky rozsudok Groupe Danone/Komisia, už citovaný v bode 140 vyššie, body 87 až 89 a tam citovanú judikatúru, a rozsudok Všeobecného súdu z 2. februára 2012, Denki Kagaku Kogyo a Denka Chemicals/Komisia, T-83/08, bod 120). Na to, aby sa preskúmalo dodržanie tejto zásady, bolo rozhodnuté, že treba preveriť, či v dobe, keď došlo k porušeniu, o ktoré ide, bolo možné rozumne predvídať spornú zmenu (rozsudok Dansk Rørindustri a i./Komisia, už citovaný, bod 224). Význam pojmu predvídateľnosť závisí vo veľkej miere od obsahu dotknutého textu, oblasti, na ktorú sa vzťahuje, ako aj počtu a povahy osôb, ktorým je určený. Predvídateľnosť právnej úpravy však nebráni tomu, aby bola dotknutá osoba vedená k požiadaniu o odbornú radu s cieľom posúdiť spôsobom primeraným okolnostiam prípadu dôsledky, ktoré môžu vyplynúť z daného aktu. Ide najmä o odborníkov zvyknutých na povinnosť vynakladať veľkú obozretnosť pri výkone svojej profesie. Takisto možno od nich očakávať, že s osobitnou starostlivosťou posúdia riziká, ktoré zahŕňa (rozsudok Dansk Rørindustri a i./Komisia, už citovaný, bod 219).

176 V tejto súvislosti treba pripomenúť, že účinné uplatňovanie pravidiel hospodárskej súťaže, ako vyplývajú z ustanovení nariadenia č. 1/2003, vyžaduje, aby Komisia mohla v rámci hornej hranice stanovenej článkom 23 ods. 2 uvedeného nariadenia kedykoľvek zvýšiť úroveň pokút, ak je to potrebné na zabezpečenie uplatňovania politiky hospodárskej súťaže. Z toho vyplýva, že podniky zúčastnené na správnom konaní, ktoré môže viesť k uloženiu pokuty, nemôžu nadobudnúť legitímnu dôveru v skutočnosť, že Komisia neprekročí výšku pokút uložených v minulosti, ani dôveru v metódu výpočtu pokút, ale naopak uvedené podniky musia počítať s možnosťou, že Komisia môže kedykoľvek rozhodnúť o zvýšení sumy pokút v porovnaní s ich výškami uplatňovanými v minulosti, buď tým, ako stanoví úroveň výšky pokút pri rozhodovaní o pokutách v individuálnych rozhodnutiach, alebo tým, že na jednotlivé prípady uplatní pravidlá postupu, ktoré majú všeobecný dosah, ako sú usmernenia (rozsudky Dansk Rørindustri a i./Komisia, už citovaný v bode 175 vyššie, body 227 až 230, a Groupe Danone/Komisia, už citovaný v bode 140 vyššie, body 90 a 91).

177 V prejednávanej veci treba na jednej strane konštatovať, že usmernenia z roku 2006 vystupujú v právnom rámci zavedenom článkom 23 ods. 2 a 3 nariadenia č. 1/2003, že prispievajú k spresneniu hraníc uplatňovania voľnej úvahy Komisie vyplývajúcej z tohto ustanovenia a že podľa článku 23 ods. 2 nariadenia č. 1/2003 bod 32 usmernení z roku 2006 stanovuje hornú hranicu celkovej sumy pokuty pre každý podnik alebo združenie podnikov podieľajúce sa na porušení na 10 % celkového obratu dosiahnutého počas predchádzajúceho účtovného obdobia.

178 Na druhej strane treba uviesť. že aj v prípade neexistencie výslovného ustanovenia o pravidelnom prepracovaní usmernení z roku 1998 žalobkyne mali vzhľadom na existujúcu judikatúru počítať s možnosťou, že po tom, ako dôjde k porušeniu, Komisia rozhodne o prijatí a uplatňovaní nových usmernení pre výpočet pokút (rozsudok Denki Kagaku Kogyo a Denka Chemicals/Komisia, už citovaný v bode 175 vyššie, bod 116).

179 Vzhľadom na všetky predchádzajúce úvahy treba dospieť k záveru, že usmernenia z roku 2006 a osobitne nová metóda výpočtu pokút, ktorú obsahujú, aj za predpokladu, že v jej dôsledku sa uložené pokuty sprísnili, boli v čase, keď došlo k zistenému porušeniu, pre podniky, ako sú žalobkyne, rozumne predvídateľné a že Komisia tým, že usmernenia z roku 2006 uplatnila v spornom rozhodnutí na porušenie, ku ktorému došlo pred ich prijatím, neporušila zásadu zákazu retroaktivity (pozri v tomto zmysle rozsudky Súdneho dvora Dansk Rørindustri a i./Komisia, už citovaný v bode 175 vyššie, body 231 a 232, a z 18. mája 2006, Archer Daniels Midland a Archer Daniels Midland Ingredients/Komisia, C-397/03 P, Zb. s. I-4429, bod 25).

180 Dve tvrdenia uvedené žalobkyňami, v ktorých uvádzajú, že retroaktívne uplatňovanie usmernení z roku 2006 v prejednávanej veci nebolo možné predvídať, nemôžu vyvrátiť konštatovanie uvedené v predchádzajúcom bode.

181 Po prvé, žalobkyne tvrdia, že ak pred prijatím usmernení z roku 1998 podniky nemohli mať legitímne očakávania týkajúce sa skutočnosti, že metóda výpočtu pokút zostane nezmenená, po prijatí týchto usmernení sa situácia podľa nich zmenila, vzhľadom na zvýšený význam, ktorý sa v usmerneniach z roku 2006 prikladá kritériu dĺžky trvania porušenia. Treba však konštatovať, že vzhľadom na to, že nijaké z ustanovení usmernení z roku 1998 neuvádza, že s cieľom zaistiť účinné uplatňovanie pravidiel Únie v oblasti hospodárskej súťaže sa nebudú meniť, žalobkyne nemohli mať v tejto súvislosti nijaký legitímny záujem, vrátane toho, ktorý sa týka skutočnosti, že kritérium dĺžky trvania porušenia nebude mať v rámci prijatia nových usmernení zvýšený význam pri stanovovaní sumy pokuty. Toto tvrdenie žalobkýň sa preto musí zamietnuť ako nedôvodné.

182 Po druhé, žalobkyne tvrdia, že mali legitímnu dôveru v skutočnosť, že na skutkové okolnosti prejednávanej veci sa budú uplatňovať usmernenia z roku 1998, keďže na jednej strane predložili svoju žiadosť hneď po tom, ako Súdny dvor v rozsudku Dansk Rørindustri a i./Komisia, už citovanom v bode 175 vyššie, rozhodol o zákonnosti usmernení z roku 1998 a na druhej strane Komisia prijala svoje oznámenie o výhradách až dva roky od uskutočnenia inšpekcií. V tejto súvislosti treba uviesť, že tieto dve tvrdenia nemajú nijaký vplyv na konštatovanie uvedené v bodoch 176 a 177 vyššie, podľa ktorého bolo možné dostatočne predvídať, že Komisia prispôsobí úroveň pokút potrebám svojej politiky a na skutkové okolnosti prejednávanej veci tak uplatní usmernenia z roku 2006. Tieto tvrdenia teda treba zamietnuť ako neúčinné.

183 Za týchto okolností treba zamietnuť štvrtý žalobný dôvod ako celok.

184 Vzhľadom na preskúmanie štyroch žalobných dôvodov uvedených žalobkyňami treba po prvé na jednej strane čiastočne vyhovieť prvému žalobnému dôvodu a vzhľadom na skutočnosť, že nesprávne právne posúdenie, z ktorého Komisia vychádzala v tejto súvislosti, sa týka samotného konštatovania porušenia (v danom prípade kartelu), čiastočne zrušiť článok 1 ods. 1 body 3 a 4 napadnutého rozhodnutia z dôvodu uvedeného v bode 128 vyššie. Na druhej strane v rámci preskúmania návrhov na zmenu predložených žalobkyňami treba z tejto nezákonnosti vyvodiť dôsledky pre sumy pokút uložených žalobkyniam. Po druhé treba na jednej strane vyhovieť druhému žalobnému dôvodu z dôvodu uvedeného v bode 138 vyššie a na druhej strane v rámci preskúmania návrhov na zmenu predložených žalobkyňami vyvodiť z tejto nezákonnosti dôsledky pre sumu pokuty. Po tretie treba v zostávajúcej časti zamietnuť návrhy na zrušenie.

B – *O návrhoch predložených subsidiárne na zníženie súm pokút uložených žalobkyniam*

185 Vzhľadom na druhú časť návrhov, ktorou žalobkyne žiadajú Všeobecný súd o zníženie súm pokút, ktoré im boli uložené (pozri bod 26 vyššie), Všeobecnému súdu prislúcha, aby v rámci výkonu svojej neobmedzenej právomoci preskúmal na jednej strane dôsledky nesprávnych posúdení, z ktorých

Komisia vychádzala a ktoré sú uvedené v bodoch 128 a 139 vyššie, pre výpočet sumy pokuty uloženej žalobkyniam a na druhej strane ostatné tvrdenia, ktoré uviedli a ktorými sa snažia dosiahnuť, aby Všeobecný súd znížil sumy pokút, ktoré im boli uložené.

1. *O dôsledkoch, ktoré sa majú vyvodiť z nesprávnych posúdení, z ktorých vychádzala Komisia, pokiaľ ide o sumy pokút*

186 Hoci usmernenia nepočítajú so stanovením pokuty súdom Únie pri rozhodovaní na základe jeho neobmedzenej právomoci (rozsudok Súdu prvého stupňa z 27. júla 2005, Brasserie nationale a i./Komisia, T-49/02 až T-51/02, Zb. s. II-3033, bod 169), Všeobecný súd považuje v prejednávanej veci za vhodné, aby sa nimi inšpiroval pri prepočte sumy pokuty, najmä z dôvodu skutočnosti, že umožňujú zohľadnenie všetkých relevantných okolností prejednávanej veci a stanovenie primeraných pokút všetkým podnikom podieľajúcim sa na zistenom porušení.

187 V prejednávanej veci treba najprv prepočítať sumu pokuty spojenú s nesprávnym posúdením uvedeným v bode 128 vyššie, ktoré sa týka porušenia, ku ktorému došlo v Taliansku v súvislosti s keramikou, a následne celkovú sumu pokuty, ktorá musí byť uložená najmä vzhľadom na nesprávne posúdenie uvedené v bode 139 vyššie.

188 V prvom rade pokiaľ ide o pokuty, ktoré Komisia mohla uložiť žalobkyniam vzhľadom na to, že sa podieľali iba na porušení týkajúcom sa keramiky v Taliansku, treba po prvé zohľadniť v súlade s bodom 13 usmernení z roku 2006 a ako to Komisia správne uviedla v odôvodnení 1200 napadnutého rozhodnutia obrat dosiahnutý dotknutým podnikom počas posledného roka predchádzajúceho jeho účasti na porušení. Keďže posledným rokom predchádzajúcim roku účasti žalobkýň na porušení na trhu keramiky v Taliansku je rok 2000, treba zohľadniť obrat žalobkýň na tomto trhu z týchto výrobkov počas tohto roka. Tento obrat, ktorý žalobkyne oznámili Všeobecnému súdu v rámci odpovede na jeho opatrenia na zabezpečenie priebehu konania a ktorý uviedla Komisia takisto v odpovedi na opatrenia na zabezpečenie priebehu konania a žalobkyne ho nespochybnili, je 210 461 486 eur. Na účely výpočtu pokuty sa preto musí zohľadniť tento obrat namiesto obratu uvedeného v tabuľke C napadnutého rozhodnutia vo výške 191 641 141 eur, ktorý žalobkyne dosiahli v roku 2003.

189 Po druhé, pokiaľ ide o percento obratu, ktoré sa musí zohľadniť na základe bodov 23 a 25 usmernení z roku 2006, v tejto súvislosti treba najprv uviesť, že členstvo žalobkýň v karteli, o ktorý ide, malo dlhé trvanie, keďže je nesporné predovšetkým to, že v Rakúsku sa podieľali na porušení 10 rokov a 3 mesiace pokiaľ ide o vodovodné batérie a 9 rokov a 8 mesiacov pokiaľ ide o keramiku. Následne, kartel, ktorého boli členmi, sa musí považovať za veľmi závažný, keďže spočíval v uplatňovaní koordinovania zvyšovania cien týkajúcom sa viacerých výrobkov vo viacerých členských štátoch. Tieto okolnosti samé osebe postačujú na vyvodenie záveru, že rovnako ako uviedla Komisia v odôvodneniach 1220 a 1225 napadnutého rozhodnutia, treba použiť sadzbu 15 % na účely výpočtu jednak základnej sumy pokuty stanovenej v bodoch 21 až 23 usmernení z roku 2006 a jednak, po uplatnení násobiteľa spojeného s dĺžkou trvania porušenia (pozri bod 190 nižšie), dodatočnej sumy na účely odstrašenia stanovenej v bode 25 uvedených usmernení.

190 Po tretie, keďže porušenie, ku ktorému došlo v súvislosti s keramikou v Taliansku, trvalo 11 mesiacov a nie 11 rokov a 7 mesiacov, treba v súlade s bodom 24 usmernení roku 2006 vynásobiť základnú sumu koeficientom násobenia 0,92 a nie 11,58, ako to uviedla Komisia v tabuľke D napadnutého rozhodnutia.

191 Vzhľadom na úvahy uvedené v bodoch 188 až 190 vyššie je základná suma pokuty, ktorá musí byť uložená žalobkyniam v súvislosti s porušením týkajúcim sa keramiky v Taliansku, zaokrúhlená nadol, 60 612 000 eur a nie 360 000 000 eur, ako to uviedla Komisia v tabuľke E napadnutého rozhodnutia. Táto suma 60 612 000 eur totiž zodpovedá výsledku nasledujúceho výpočtu: [(210 461 486 x 15 %) x 0,92] + (210 461 486 x 15 %).

192 V druhom rade vzhľadom na výpočet uvedený v predchádzajúcom bode, ako aj konštatovanie uvedené v bode 139 vyššie, podľa ktorého Komisia nebola oprávnená uložiť žalobkyniam pokutu za porušenia týkajúce sa keramiky, ku ktorým došlo v Belgicku a vo Francúzsku, celková suma pokuty, ktorá sa má uložiť, je, pred uplatnením zníženia o 30 % na základe oznámenia o spolupráci z roku 2002 vo výške 171 812 000 eur, namiesto 479 730 000 eur (pozri tabuľku G napadnutého rozhodnutia) znížená na 465 844 000 eur, aby sa zohľadnila horná hranica 10 % obratu žalobkýň (pozri tabuľku F napadnutého rozhodnutia). Táto suma 171 812 000 eur totiž zodpovedá pokutám uloženým za porušenia spojené na jednej strane s keramikou v Nemecku (suma 5 700 000 eur, ktorú žalobkyne nespochybnili), Taliansku (60 612 000 eur), Rakúsku (suma 2 700 000 eur, ktorú žalobkyne nespochybnili) a na druhej strane s vodovodnými batériami v Nemecku (9 600 000 eur), Taliansku (90 000 000 eur) a Rakúsku (3 200 000 eur). Keďže Komisia na základe oznámenia o spolupráci z roku 2002 priznala zníženie sumy pokuty o 30 %, celková suma pokuty spojenej s porušením, ktorého sa dopustili žalobkyne, je teda 122 711 400 eur a nie 326 091 196 eur, ako je uvedené v tabuľke H napadnutého rozhodnutia.

193 Všeobecný súd považuje v rámci výkonu svojej neobmedzenej právomoci za vhodné rozdeliť takto prepočítanú celkovú sumu pokuty, teda 122 711 400 eur, medzi žalobkyne podľa dvoch nasledujúcich pravidiel. Na jednej strane pokuty uvedené Komisiou v článku 2 ods. 3 písm. c) d) a f) až i) napadnutého rozhodnutia sa nemôžu meniť, keďže žalobkyne nepreukázali, žeby pokuty uložené spoločnostiam uvedeným v týchto písmenách boli protiprávne alebo neprimerané. Z tohto dôvodu suma pokuty, ktorá sa má rozdeliť medzi Trane, Wabco Europe a Ideal Standard Italia, je 113 005 480 eur (teda 122 711 400 – 1 519 000 – 5 575 920 – 2 611 000). Na druhej strane ani z tvrdení žalobkýň, ani zo spisu pred Všeobecným súdom nevyplýva, žeby kritériá rozdelenia, ktoré Komisia použila v napadnutom rozhodnutí pri stanovení pokút jednotlivo alebo spoločne a nerozdielne spoločnostiam Trane, Wabco Europe a Ideal Standard Italia, boli neprimerané. To vedie Všeobecný súd k záveru, že treba uložiť pokuty po prvé Trane vo výške 92 664 493 eur [namiesto pokuty uvedenej v článku 2 ods. 3 písm. a) napadnutého rozhodnutia vo výške 259 066 294 eur], po druhé spoločne a nerozdielne Wabco Europe a Trane vo výške 15 820 767 eur [namiesto pokuty uvedenej v článku 2 ods. 3 písm. b) napadnutého rozhodnutia vo výške 44 995 552 eur], po tretie spoločne a nerozdielne Ideal Standard Italia, Wabco Europe a Trane vo výške 4 520 220 eur [namiesto pokuty uvedenej v článku 2 ods. 3 písm. e) napadnutého rozhodnutia vo výške 12 323 430 eur].

2. *O dodatočných tvrdeniach, ktoré žalobkyne uviedli na podporu svojho návrhu na zníženie súm pokút*

194 Žalobkyne uvádzajú dve dodatočné tvrdenia na podporu svojho návrhu na zníženie súm pokút, ktoré im boli uložené.

195 V tejto súvislosti treba pripomenúť, že podľa judikatúry na jednej strane Všeobecný súd v rámci výkonu svojej neobmedzenej právomoci musí uskutočniť svoje vlastné posúdenie, pričom zohľadní všetky okolnosti prejednávanej veci a dodrží základné zásady práva Únie, ako je zásada proporcionality (pozri v tomto zmysle rozsudok Romana Tabacchi/Komisia, už citovaný v bode 28 vyššie, body 179 a 280) alebo tiež zásada rovnosti zaobchádzania (rozsudok Erste Group Bank a i./Komisia, už citovaný v bode 149 vyššie, bod 187).

196 Na druhej strane výkon neobmedzenej právomoci neznamená preskúmanie ex offo. Preto s výnimkou dôvodov verejného poriadku, ako je chýbajúce alebo nedostatočné odôvodnenie napadnutého rozhodnutia, ktoré je súd povinný preskúmavať ex offo, prináleží žalobcovi, aby uviedol žalobné dôvody proti tomuto rozhodnutiu a predložil dôkazy na podporu týchto dôvodov (pozri v tomto zmysle rozsudok Chalkor/Komisia, už citovaný v bode 28 vyššie, bod 64).

197 V prvom rade žalobkyne žiadajú, aby Všeobecný súd znížil sumy pokút, ktoré im boli uložené, z dôvodu kvality spolupráce, ktorú poskytli Komisii. Predovšetkým zdôrazňujú, že predložili túto žiadosť veľmi rýchlo po inšpekciách, že ich žiadosť mala oveľa vyššiu kvalitu ako žiadosť Grohe, hoci

uvedená žiadosť bola predložená len niekoľko dní po žiadosti tohto podniku, najmä vzhľadom na to, že táto žiadosť obsahovala viac ako 130 dokumentov a že Všeobecný súd by nemal uprednostňovať a podporovať rýchlosť podania na úkor jeho kvality.

198 V prejednávanej veci Všeobecný súd usudzuje, že nijaký z dôvodov predložených žalobkyňami, ktoré sú uvedené v bode 197 vyššie, neopodstatňuje priznanie dodatočného zníženia celkovej sumy pokuty v prospech žalobkýň o 30 až 50 %. Na jednej strane totiž tieto dôvody už boli zohľadnené Komisiou pri jej hodnotení užitočnosti žiadostí žalobkýň aj Grohe. Totiž práve z dôvodu rýchlosti a kvality svojej žiadosti získali žalobkyne zníženie o 30 % napriek skutočnosti, že po Masco a Grohe boli až tretím podnikom, ktorý podal Komisii žiadosť na základe oznámenia o spolupráci z roku 2002. Na druhej strane zníženie pokuty priznané žalobkyniam Komisiou spĺňa v danom prípade cieľ podporovať podniky v predkladaní čo najúplnejších žiadostí o uplatnenie oznámenia o spolupráci z roku 2002 a v čo najkratšom čase. Za týchto okolností je priznanie 30 % zníženia tak Grohe, ako aj žalobkyniam spravodlivé. Totiž aj keď žalobkyne boli pri podaní svojej žiadosti o trochu menej rýchle ako Grohe, ich žiadosť naproti tomu obsahovala viac dôkazov so značnou pridanou hodnotou ako žiadosť predložená Grohe.

199 Tvrdenie žalobkýň, že Komisia „prijala“ ich tvrdenia, podľa ktorých by im mal Všeobecný súd priznať zníženie pokuty o 50 %, keďže Komisia vo svojom vyjadrení k žalobe údajne nespochybnila ich návrhy v tomto zmysle, nemôže uspieť. Hoci je na jednej strane pravda, že Komisia vo vyjadrení k žalobe výslovne neodpovedala na návrh na zníženie podaný žalobkyňami v súvislosti s neobmedzenou právomocou Všeobecného súdu, jednako však platí, že navrhla zamietnutie tretieho žalobného dôvodu, ktorý obsahoval návrh na zníženie pokuty žalobkýň z dôvodu ich spolupráce s Komisiou. Na druhej strane a v každom prípade skutočnosť, že Komisia nespochybnila tvrdenia uvedené žalobkyňami, nemôže zaväzovať Všeobecný súd pri výkone jeho neobmedzenej právomoci.

200 Za týchto okolností treba zamietnuť prvý návrh žalobkýň, ktorým sa snažia získať dodatočné zníženie na základe ich spolupráce s Komisiou.

201 V druhom rade sa žalobkyne domáhajú, aby bola pokuta znížená vzhľadom na to, že v okamihu, keď sa rozhodli podať žiadosť o priznanie zníženia pokuty na základe oznámenia o spolupráci z roku 2002, usmernenia z roku 1998 stanovovali uloženie pokút s nižšími sumami ako sú tie, ktorá vyplývajú z retroaktívneho uplatňovania usmernení z roku 2006.

202 Komisia s touto argumentáciou nesúhlasí.

203 V tejto súvislosti Všeobecný súd konštatuje, že nijaký z dôkazov v spise neumožňuje vyvodenie záveru, žeby sumy pokút, ako boli prepočítané a stanovené v bode 198 vyššie, boli neprimerané, vzhľadom na jednej strane na závažnosť a dĺžku trvania porušenia, ktorého sa žalobkyne dopustili, a na druhej strane potrebu uložiť žalobkyniam pokuty s odstrašujúcou výškou.

204 Za týchto podmienok musí byť druhý návrh žalobkýň zamietnutý.

205 Preto treba zmeniť článok 2 ods. 3 písm. a) b) a e) napadnutého rozhodnutia tak, ako je uvedené v bode 193 vyššie a vo zvyšnej časti zamietnuť návrhy na zníženie súm pokút, ktoré predložili žalobkyne.

206 Vzhľadom na všetko, čo bolo uvedené, treba v súlade s konštatovaniami Všeobecného súdu uvedenými v bodoch 184 a 204 vyššie po prvé čiastočne zrušiť článok 1 ods. 1 body 3 a 4 napadnutého rozhodnutia z dôvodu uvedeného v bode 184 vyššie, po druhé zmeniť článok 2 ods. 3 písm. a) b) a e) napadnutého rozhodnutia tak, ako je uvedené v bode 193 vyššie, a po tretie v zostávajúcej časti žalobu zamietnuť.

O trovách

207 Podľa článku 87 ods. 3 rokovacieho poriadku môže Všeobecný súd rozdeliť náhradu trov konania alebo rozhodnúť tak, že každý z účastníkov konania znáša svoje vlastné trovy konania, ak účastníci konania nemajú úspech v jednej časti alebo vo viacerých častiach predmetu konania.

208 Keďže v prejednávanej veci sa žalobe čiastočne vyhovelo, predmetné okolnosti prejednávanej veci sa správne posúdia, keď sa rozhodne, že Komisia znáša svoje vlastné trovy konania a je povinná nahradiť polovicu trov konania žalobkýň. Žalobkyne teda znášajú polovicu svojich vlastných trov konania.

Z týchto dôvodov

VŠEOBECNÝ SÚD (štvrtá komora)

rozhodol a vyhlásil:

1. **Článok 1 ods. 1 body 3 a 4 rozhodnutia Komisie K(2010) 4185 v konečnom znení z 23. júna 2010 týkajúceho sa konania podľa článku 101 ZFEÚ a článku 53 Dohody o EHP (vec COMP/39.092 – Kúpeľňové doplnky a príslušenstvo) sa zrušuje v rozsahu, v akom Európska komisia uznala spoločnosti Trane Inc., Wabco Europe a Ideal Standard Italia Srl za zodpovedné za porušenie týkajúce sa kartelu na trhu s keramikou v Taliansku za iné obdobie než za obdobie od 12. mája 2000 do 9. marca 2001.**

2. **Suma pokuty uloženej spoločnosti Trane v článku 2 ods. 3 písm. a) rozhodnutia K(2010) 4185 v konečnom znení je 92 664 493 eur.**

3. **Suma pokuty uloženej spoločne a nerozdielne spoločnostiam Wabco Europe a Trane v článku 2 ods. 3 písm. b) rozhodnutia K(2010) 4185 je 15 820 767 eur.**

4. **Suma pokuty uloženej spoločne a nerozdielne spoločnostiam Ideal Standard Italia, Wabco Europe a Trane v článku 2 ods. 3 písm. e) rozhodnutia K(2010) 4185 je 4 520 220 eur.**

5. **V zostávajúcej časti sa žaloba zamieta.**

6. **Komisia znáša svoje vlastné trovy konania a je povinná nahradiť polovicu trov konania vynaložených spoločnosťami Wabco Europe, Wabco Austria GesmbH, Trane, Ideal Standard Italia a Ideal Standard GmbH.**

7. **Wabco Europe, Wabco Austria, Trane, Ideal Standard Italia a Ideal Standard znášajú polovicu svojich vlastných trov konania.**

Pelikánová Jürimäe van der Woude

Rozsudok bol vyhlásený na verejnom pojednávaní v Luxemburgu 16. septembra 2013

Podpisy

Obsah

Okolnosti predchádzajúce sporu 2

Konanie a návrhy účastníkov konania 5

Právny stav 6

A – O návrhoch predložených ako hlavné, na čiastočné zrušenie napadnutého rozhodnutia 6

1. O prvom žalobnom dôvode založenom na pochybení pri výpočte pokuty vyplývajúcom zo zohľadnenia tržieb žalobkýň z predaja keramiky na talianskom trhu 6

a) Pripomenutie judikatúry týkajúcej sa existencie a dôkazu porušenia článku 101 ods. 1 ZFEÚ 7

b) Zhrnutie úvah, ktoré viedli Komisiu k tomu, že v napadnutom rozhodnutí sankcionovala žalobkyne za ich účasť na porušení v Taliansku 9

c) Preskúmanie dôkazov, z ktorých vychádzala Komisia pri preukázaní porušenia týkajúceho sa keramiky v Taliansku od 15. marca 1993 do 9. novembra 2004 10

O spochybnení existencie porušenia týkajúceho sa keramiky v Taliansku od 15. marca 1993 do 9. novembra 2004 žalobkyňami v správnom konaní 10

O dôkazoch, o ktoré sa opiera napadnuté rozhodnutie pri preukázaní existencie porušenia týkajúceho sa keramiky v Taliansku od 15. marca 1993 do 9. novembra 2004 12

– O dôkaze existencie kartelu týkajúceho sa keramiky v rámci Euroitalia a Michelangelo, pokiaľ ide o stretnutia, na ktorých žalobkyne predstavovali jediný prítomný podnik, ktorý je výrobcom uvedenej keramiky 13

– O dôkaze existencie kartelu týkajúceho sa keramiky v rámci Euroitalia a Michelangelo, pokiaľ ide o stretnutia, na ktorých boli žalobkyne prítomné spolu s ostatnými výrobcami uvedených výrobkov 16

2. O druhom dôvode založenom na tom, že pri výpočte sumy pokuty nebola zohľadnená skutočnosť, že na žalobkyne sa vzťahovalo čiastočné oslobodenie od pokuty pokiaľ ide o porušenie, ku ktorému došlo v Belgicku a vo Francúzsku 20

3. O treťom žalobnom dôvode založenom na skutočnosti, že Komisia sa nesprávne domnievala, že žalobkyne neboli prvým, ale až druhým podnikom, ktorý jej poskytol dôkazy so značnou pridanou hodnotou v zmysle bodu 21 oznámenia o spolupráci z roku 2002 22

4. O štvrtom žalobnom dôvode založenom na retroaktívnom uplatňovaní usmernení z roku 2006 . 26

B – O návrhoch predložených subsidiárne na zníženie súm pokút uložených žalobkyniam 28

1. O dôsledkoch, ktoré sa majú vyvodiť z nesprávnych posúdení, z ktorých vychádzala Komisia, pokiaľ ide o sumy pokút 29

2. O dodatočných tvrdeniach, ktoré žalobkyne uviedli na podporu svojho návrhu na zníženie súm pokút 30

O trovách 32